

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Ч. 4 (55)

ТОРОНТО

1977

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ
Видає Головна Пластова Булава

PLASTOVY SHLIAKH
Виходить щотижня

Жовтень-грудень 1977

Ч. 4 (55)

October-December 1977

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

Plastovy Shliakh Magazine
2150 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada — M6S 1M8

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Петро Біланюк, Тоня Горохович, Богдан Колос, Анна Коренець, Ольга Кузьмович, Мирослав Лабунька, Іван Манастирський, Володимир Соханівський, Омелян Тарнавський.

Мовний редактор: пл. сен. Іван Манастирський.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Четверте число ПШ 1977 року виходить як останнє, зредаговане поданою на звороті обкладинки редколегією. Чергове число появиться у червні цього року під новою редакцією, очоленою пл. сен. Любомиром Онишневичом.

Реданція

ЗМІСТ

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

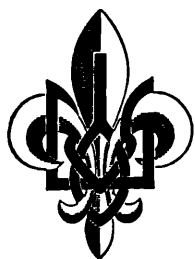

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливими.

Річна передплата від 1 січня 1978 р.: США і Канада \$10.00, Австралія: \$5.00 австр., Австрія: 100 шіл., Аргентина: 10 нових пезів, Бразилія: 200 кр., Бельгія: 150 бел. фр., Великобританія: 2.00 фунти, Німеччина: 12.50 нім. мар., Франція: 15 фр., Швейцарія: 15 шв. фр. Ціна одного числа у США і Канаді — \$2.50.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Quarterly Magazine,
published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n,
2150 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada — M6S 1M8

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Торонто — Канада

Ч. 4 (55)

Жовтень-грудень

Редакційна стаття

ЧИ МОЖЕ ПЛАСТ БУТИ БЕЗ ПРЕСИ, БЕЗ КНИЖОК?

Понад н'ять років тому в редакційній статті її автор Любомир Онишкевич (тодішній редактор ПШ) розглядав це складне питання. Він вказав на те, що в Пласті найменше коштів призначаємо на книжки, на журнали, на видання. Порівняно з іншими видатками, такими як: кацелярія, дома, оселі, люксове їх улаштування, коштовні табори, зустрігі, мандрівки по світі, інші «витребеньки», напр. їждження на наради, без яких можна б обійтися, телефонізні розмови замість листів, оплазування зайвих статей у пресі, оплати дороги й угасти в зустрігі виховникам і зв'язковим (а тільки самі адміністраційні кошти підготовки МПЗ — 6,000 дол.!) — усі ці видатки максимальні порівняно з тим, що витрагаємо на поповнення станизних бібліотек книжками, на пресу, на інші акції у зв'язку з культурою мови і преси, словом — видатки на духові потреби в нас на сірому кінці.

Байдужість нашого зленства до книжки і преси не тільки через те, що ми живемо в гасі перемоги телевізії над книжкою; у нашому житті багато інших труднощів. Ми збирали й збираємо поважні фронди на громадські потреби, але досі не забезпечили фінансово свого власного в-ва, не виконали ре-

комендацій ПКДругого про пресу.*) Не виконали тих постанов, які могли б пожвавити зацікавлення пресою загалу нашого зленства. Досі ми повторюємо в резолюціях КПС і КУПО рекомендації ПКДругого, нізого в практиці не реалізуючи. Не рушили організації кореспондентів пл. преси у станицях, у крайнах, не підшукали редактора ПШ, розпоршуємо енергію на марні конфлікти, якими обнижуємо не тільки рівень ПШ, але й престиж відповідальних за його появу. «Редактори виховних журналів не вважаються навіть виховниками» — писав Л. Онишкевич. Адміністративні й виховні провідники у Пласті куди більше поважані, ніж редактори. Редакції не мають права голосу ні на зборах КУПО, ні на з'їздах КПСтаршин, їх не запрошують на наради виховників, нема їх при плянуванні праці, їм не надсилають ніяких інформацій ні матеріалів з праці, словом — до них таке ставлення, як і до книжки гу журналу. Зв'язок провідних виховників з журналами майже ніякий, але зате вимоги до них неабиякі! Виховники, зокрема молодші, які вирости в умовах діяспори, уважають, що вся вина за неуспіх преси — це нездарність редакторів. Така оцінка загально відома.

Не місце тут аналізувати цю ситуацію. Проте вдумливий зитаг знає, що пригин занепаду зацікавлення друкованим словом багато, і не всі вони загально відомі. Не самі редактори і не сама телевізія винні цьому лиху. Пригини складні, пов'язані між собою. Відомо, що рівень культури міряють також і тим, яке місце у бюджеті мають витрати на книжки, пресу й інші духові потреби. Потребу книжки й преси в дітей треба виплекувати. Щоб вона була, зокрема щодо української книжки, діти мали б виростати в домах, де плекається національна свідомість, любов до мови, до книжки, де є правильне національне виховання. Винесені з дому любов і знання мови діти поглиблюють в українській школі, а в Пласті повинні б за-

*) Реномендація ч. 5-01: На видавничі справи у Пласті слід присвячувати не менше фінансових і людських ресурсів, ніж на інші сектори пластової виховної діяльності.

Обгрунтовання: книжки і журнали є не лише важливим і незамінним засобом комунікації у пластовій організації, але одним із найважливіших виховних засобів, нарівні з пластовими таборами та гуртковою системою. Друковане слово — теж один з найважливіших засобів нашої боротьби з денационалізацією (дивись ПШ ч. 3-4, 1970, ст. 94).

герпнути спонук, заохоту, скріплювати звизку користуватися рідною мовою. Радісним пластуванням, одягненням в українську мову й культуру, діти мали б поглиблювати гуттсее пов'язання з нею. Дім, школа, церква і Пласт мають творити міцний ланцюг. Тому така складна праця виховників, така велика відповідальність проведів за правильний виховний процес. Преса й виховники мали б тісно співпрацювати, взаємно собі допомагаючи.

Інша трудність зацікавлювати дітей і молодь друкованим словом у тому, що в нас замало такої дитячої і юнацької літератури, яка б і змістом і мовою відповідала сугасним дітям і молоді. Нам треба більше таких авторів, які б змогли творити відповідну літературу. Їх повинні видати з-поміж себе молодші покоління. Самому редакторові, коли мова про журнали, написати кожного місяця весь матеріал до журналу — хіба зрозуміло всім — не під силу ані не вказано. Хогеться запитати: ги пластовий загал знає, поцікавився колинебудь тим, як редактори це роблять самотужки роками? Яка співпраця виховників? Письменників? Ілюстраторів?

Всі ми прагнемо, щоб наша преса містила «гитабельний» матеріал. Але завдання преси не тільки інформувати гитага; наша мета — розвивати його зацікавлення, поглиблювати знання ділянок, необхідних для пластового виховання. Діти, виховані на гужомовній літературі з світовою тематикою, мають нахил до неї. А нам треба доповнювати світову літературу українською тематикою, своїм ідеологічним змістом.

Труднощі редакції куди більші, ніж хтось не втаємнижений у процес праці може уявити. Не гитають — знагить преса непотрібна, нема зого її передплазувати. Винна редакція, бо містить «негитабельний» матеріал. А коли нема передплат — нема змоги видавати. Все це довело до теперішньої кризи. Пошуки ж за іншими, ніж нормальні способи збирання передплат (останньо мають їх збирати КПС і станиці!), не виправдали себе, а навпаки — справу дуже погіршили. Передплати за потогний рік з більшости країн не надійшли. Якщо навіть вони будуть хог гастинно зібрані і буде змога видати гергові гисла в 1978 році, то висилка їх буде дуже коштовна. Чи ми будемо спроможні її оплатити? Поштовий уряд відбере нам, коли не буде до кінця лютого принаймні половини вплачених передплат на 1978 рік, і ту знижку на пересилку, яку тепер маємо.

Ми втратили другу клясу пересилки, бо ніколи не було вплаченої до кінця лютого половини передплат, ми платимо триста дол. за пересилку одного накладу «Юнака», а в майбутньому зекає нас оплата наших журналів звичайним способом. Відомо, які це кошти — двізі ги тригі виці!

Інформуємо про всі ці труднощі, бо погуваємося до обов'язку подати їх до загального відома, а також, щоб улегшити майбутній редакції ПШ працю, бож віримо, що всі докладемо зусиль, щоб пл. преса далі існувала.

Є в нашому житті не рідкі випадки реакції на потреби пл. в-ва, гідні справжніх пластунів: багато пожертв на пресфонд у відповідь на наше «СОС», подали проекти збірки фондів В. Соханівський, о. В. Івашко, М. Ценко, є й деяке зрозуміння проблем, заторкуваних у ПШ. Не всі ж є проти складніших статей — філософського, психологічного ги соціологічного змісту, знаємо, що ті, які шукають за пл. проблематикою, знаходять її у ПШ. Усі ми згідні в одному — нам як виховній організації, розпорошеній у світі, неможливо діяти успішно без своєї преси.

ДО УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ!

Ваше традиційне Різдво — це справжнє християнське святкування. Я радий, що українці всюди в Канаді святкують Різдво згідно з давніми традиціями.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року!

Бак Каллен — міністер праці та іміграції

Усі наші журнали привітав з Різдвом і Новим Роком Достойний Міністер Бад Каллен. Не було змоги помістити привітів в "Готуйсь" і "Юнаку", бо вони прийшли запізно. Містимо привіт у ПШ.

Реданцію і Співробітників наших журналів привітав танон з Різдвом і Новим Роком Чарлс Е. Доджен з Інформаційної Служби Етнічних Зв'язків, що підписав супровідне письмо до цього привіту.

Реданція дякує за побажання.

Питання пластової ідеології

Архiepіскоп Філіп Ф. Покок

ІСУС НЕ Є МАЙСТЕР РЕМОНТУ

Різдво — це люди. Різдво — це святкування. Різдво — це спілкування.

Різдво — це люди. Різдво, на жаль, це власник гостиниці, який відганяє від дверей матір з дитиною. Різдво — це Хлоп'я, народжене в соломі, що вживає тієї соломи, щоб запалити цілий світ. Ба ще більше — Він буде далі розсвічувати світло, дарма, що ми настирливо намагаємось пригасити те світло чи притемнити канделябр.

Різдво — це мати з дитиною на руках. Різдво є сьогодні в обличчі багатьох матерів, які не мають відваги виношувати дітей. А чому вони не мають тієї відваги? Вони бачать тільки дитину, а не бачать її походження. Вони бачать життя, а не бачать його джерела. Вони бачать блискітку, а не жевріння внутрі. Вони бачать тягар життя, а не його перемогу, радість, мир.

Різдво — це Іван Христитель, що його просять громадські провідники виправдати неправду, а він каже їм, що вони також повинні коритися законові. Вони повинні бути прикладом морального провідництва для свого народу. Сьогодні зустрічаємо Різдво з численними громадськими службовцями і різними урядами, які пробують перелицьовувати мораль або шукати легкого виходу і в дійсності не звертають ніякої уваги на Івана Христителя. Це діється у християнських з назви країнах.

Ісус — це Особа. Але Він не є майстром усіх ремонтів. Він не прийшов упорядкувати всі наші невдачі й лиха. Він прийшов сказати, щоб ми це зробили, і також каже нам, що нас чекає справжній дім, якщо ми це виконаємо. Прихід Ісуса під час Різдва — це насправді тільки початок, коли Він під-

кочує свої рукави і стає до праці з нами, прагнучи, щоб Бог просвічував через своє твориво. Останній прихід Ісуса є всюди там, де Він виправляє зло, гоїть рани і дарує остаточний, постійний і вічний дім, відповідний кінець наших труднощів. А тим часом Він просить нас підкотити рукави і працювати з Ним.

Різдво — це святкування. Ми маємо труднощі святкувати, бо часто ми дістаємо віз, ще заки дістанемо коня. Поки не дістанемо святкових речей, ми не можемо святкувати. Однак те, що ми робимо з речами, це не святкування з ними, а танцювання перед ними, немов би то вони були Богом... Тому, замість танцювати перед речами, немов би вони були Богом, ми мусимо подбати, щоб речі танцювали перед Богом так, щоб ми могли Його зустріти. Це означає святкування; це означає вживання речей у світі, щоб одягнутися, коли ми перед Богом. А ми робимо так, що звичайно речі ведуть нас у танець у будь-якому напрямі.

Коли речі не показують нам Бога, вони стають дуже нудні. Ось чому ми потребуємо “блискучих барабанчиків” у крамницях, крику по вулицях..., щоб ми дивилися на речі як такі, а не як на інструмент нашого танцю перед Богом, що надходить. Це й причина, чому порнографія — на дальшу мету — дурна і нецікава. Все, що вона показує нам, це тіло, а не те, що його створило. Вона показує зовнішність людини, а не містерію. Вона порожня. Святкування — це вияв назовні того, що ми зберігаємо глибоко в серці, бо в суєті щоденного життя нема часу, щоб висловити оте, що глибоко в серці. Це час, коли ми зосереджуємось і радіємо, що ми були створені, і дякуємо Богові за Його такий довгий і без зусилля пойдих, що рухає цей світ і на плаву запобігає його провалові у прірву. Це час поставити наші вартості прямо, пригадуючи собі, чому ми робимо те, що робимо.

Святкувати Різдво — це зробити перерву в нашій щоденній рутині, щоб поглянути вперед і назад: назад, щоб ми могли побачити, звідкіля ми походимо; наперед, щоб, як хтось сказав, розслідити фільм нашого життя, замість залишитися в негативах. Різдво у 20-му сторіччі не побачить Ісуса, що ходить вулицями, хіба тільки бачитиме Його, як споглядає крізь

очі кожного, хто йде вулицею. Різдво не буде для нас тим, чим могло б бути, аж доки Він не буде глибоко в нашому нутрі. Різдво є в обличчях людей, які благовістять, і в родинах, які не говорять між собою... Різдво є і в обличчях країн, що йдуть війною задля знаряддя, яке їм потрібне і задля якого вони вбивають людей. Різдво зустрічають у частинах світу з урядами, які роблять насильство над людьми. Так, це благовість, але фальшива. Різдво — це Дитина, яка з дитячою невинністю і відвагою проходить, прозирає через забруднені окуляри наших пересудів та іншої суети, що відмежовують нас від ближніх. Різдво — це Бог у тій Дитині, бо тільки Бог може відважно протиставитися світові з позиції слабкості. Різдво — це Богодитина, що благає, щоб ми знайшли місце для Неї, щоб Бог жив у нас, а ми щоб дали Йому наші руки і голос говорити до тих, хто Його ще не чув.

Надруковано в "Торонто Стар"; з англійської переклав В. Соханівський

Роман Вжесневський

РОЗДУМИ У РІЗДВЯНИЙ ЧАС

Коли спостерігаємо дрібні сніжинки, що легенько, мов пух, спадають на землю і чарівним білим килимом покривають простори, у передріздвянім часі особливо далеко відриваються від дійсності наші думки. Сніжинкам спішно прибрати все чистим покривалом, бож надходить великий празник, свято народження Месії — Різдво — день, що його прославляє увесь християнський світ з особливою радістю, настроями і роздумами про незбагненне Боже і людське.

Роздумуючи про прихід Божого Сина на землю, чуємо, як у нашій душі пробуджується її божественність, як вона перемагає наші хиби. Стають страшними нам насилля людини над людиною, потурання неправді і насильству, ми осуджуємо порожнечу життя у тих, хто гонить тільки за матеріяльними успіхами, гидуємо шовіністичною великістю народів, які брехнею і насильством здобувають собі місце у колі народів.

У зв'язку з цим ми схильні тепер краще розуміти причини і нашої національної ситуації. Наша національна вдача,

голословна єдність, неспроможність змобілізувати всі свої сили в одному напрямі багатьом відбирають віру в те, що ми як нація спроможні жити вільним життям і вносити у скарбницю людства і свій цінний вклад.

Роздуми про Різдво вказують нам правдивий шлях. Христа ніхто не знав би, якби Він обмежив був своє перебування у церкві. Христа ніхто не наслідував би, якби Він був утікав від людей молитися у пустелі. За Христа та Його вчення ніхто не віддавав би був життя, якби Він не був боровся за правду і справедливість, любов і гідність людини. А проти Нього були спряглися пекельні сили. Та Христос почав боротьбу з ними як людина, людськими засобами. Христос виповнив обов'язок свого Отця і не втікав ні перед безвиглядністю ситуації, ні перед смертю.

Проти України також спряглися сили пекла. Вона більше ніж інші народи зазнала знущань. Проте не скорилася і не кориться. Із свідомости цього факту ми повинні черпати переконання, що українцям призначена від Бога певна місія — вести послідовно боротьбу за здійснення Божих ідеалів у житті людства. Хай сильні цього світу єднаються з нашими ворогами, але нашим обов'язком є витривало, об'єднано, жертовно, з почуттям глибокого переконання, що з нами Бог, що йдемо до мети існування людського роду на землі, що нам призначено розбивати скалу байдужости й отупіння, яка стоїть на нашому шляху до досягнення цієї загальнолюдської мети і нашої національної, що ми не зійдемо зі свого шляху!

Пластові ідеали, що так гармонійно і тісно сплітаються з християнськими, і які дають нам конкретні вказівки, як найуспішніше до них змагати, хай допоможуть нам у наших роздумах про Боже і людське знаходити віру у здійснення на нашій Рідній Землі тих ідеалів, символом яких є Народження Христа.

Коли зетвертувалося все: мова, свобода, думка, коли зв'язаному по рукам і ногам народові відмовлялося у його священному праві на державність, тоді, в дев'ятнадцятому столітті, в ім'я свободи і життя Україна вибухла генієм Шевченка.

Микола Вінграновський

ПІДВАЛИНА ПЛАСТУ

“Пласт — це організація української молоді для патріотичного всебічного самовиховання” (Життя в Пласті, 1961, стор. 122). І далі (стор. 123): “Пласт — це патріотичний улад, заснований для добра українського народу”.

Це підвалина організації. На рідних землях ця підвалина, цей патріотизм були самозрозумілі, природні, розвивалися й виростали “самі з себе”. Але воно цілком не так у діаспорі!

Не можна будувати тривалої споруди без підвалини. А ми власне це пробуємо робити вже три десятки років. Можна відбути безліч мандрівок, таборів і вишколів, зустрічей і з'їздів, можна мати всі три проби і десятки вмілостей, а однак не бути пластунами і не творити організації під назвою — “Пласт”.

Основною вимогою вимог, “першою пробою” пластування повинна і мусить бути (відповідна до віку!) національна свідомість і її зовнішній вияв: рідна розговірною мова (не так знання мови, як чуттєве відношення до неї як до рідної!), а основним завданням — розвиток тієї свідомості.

Це підвалина. Все інше — вся скавтська і пластова метода — це надбудова, яка без основи, без фундаменту втрачає свою мету, свій глузд і сенс і стає безпредметною, пустою формалістикою. Вона й формально повинна бути залежна від основи. Якщо тієї основи немає чи вона з будь-яких причин розхитується, повинні стати недійсними всі осяги: проби, ступені, відзначення тощо і повинно наступити виключення з організації.

Як цю вимогу вбудувати (не у формі школи, ради Бога!) в наявну пластову систему як її підвалину і вирішний критерій — нелегке, але безумовно конче завдання пластових виховників.

І. В. Манастирський, ЛЧ

Ми і наш народ

Володимир Болюбаш

НАЦІОДИНАМІКА ВИЗВОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У СВІТЛІ ФІЛОСОФСЬКОЇ ПСИХОЛОГІЇ (Закінчення)

Українська дійсність існує сьогодні у двох основних формах: актуальній й потенціальній. Перша тримається при владі з допомогою тотального терору й насильства. Друга — потенціальна, може перетворитися в актуальну під дією невидної іскри. Кожний сновидний спокій підневільної нації заховає в собі можливість душевного підйому й революційного вибуху. Порожнечі немає. Дійсна Україна знаходиться в душевному підпіллі. Велика енергія постає з великої напруги між протилежностями. Київ і Москва становлять таку відвічну протилежність. Конотоп, Полтава, Крути і Білогірща — це оборона України від московських завоювань. Історія має довгу пам'ять; кожне покоління черпає з неї потрібні інформації й насагу.

Ідеї і динаміка ідей становлять рушійну силу нації. Україна це “все”, що тільки є на світі, — свого часу твердив Микола Гоголь. Він завважив, що Україна не мала ніякої формальної стичности з Московщиною на протязі чотирьох сотень років. Від монгольської інвазії до Переяславського шахрайства історія обидвох народів проходила незалежними шляхами.

Культура народу є функцією тяглости контакту з його землею і його стилем життя. Сукупність духовних і матеріальних цінностей творить культуру. Культурні вартості безсмертні, бо культура містить у собі безсмертний принцип. Вона є передусім єдністю мистецьких стилів всіх життєвих граней нації. Світова культура — це культурна веселка, що віддзеркалює різні кольори культур поодиноких національностей. Людська психіка не може нормально функціонувати без підложжя національної культури. Лише та спільнота, що зберігає внутрішню зцементованість і скалю традиційних вартостей, забезпечує найкращу можливість індивідуальної свободи і перспективну

тяглість існування. На думку А. Тойнбі, функціональна тяглість історії народу існує не тільки у зовнішніх формах держави й на поверхні подій, але в силі народу, що психологічно діє в глибинах душі народу. Державна структура може відштовхнути поневолений народ з міжнародноправних відносин, і нація може тимчасово перестати бути суб'єктом міжнародного права, але її біологічний і духовий субстрат продовжує існувати в часі й географічному просторі свого замешкання. Тойнбі робить висновок, що таємниці історії знаходяться в тайниках людської психіки і в історичній пам'яті. Історичні міти й традиція народу мають глибоке й цінне значення в тому, що зберігають у всенародній пам'яті символи народу і його досвідну мудрість. Цей символізм є першоосновою для опрацювання філософії історії й схоплення його внутрішнього значення. Він далі заступає погляд, що в житті народу існує безперерійна тяглість психологічного розвитку нації. Від Першого Універсалу до найсучасніших декларацій автентичної України — це безумовне підтвердження поглядів Тойнбі.

Психологія індивіда відображує психологію нації, а громадянин нації впливає на зміну поведінки нації. Тут мова, очевидно, про одержимих і тих, що залишили свій відбиток на душі цілого народу. Чим живе нація, тим живе член нації. Як довго існує національна культура у всіх її багатоаспектних величинах, так довго нація продовжує жити повним життям нації. Основа історичних традицій закорінена в народній мові, віруваннях, працях мистецтва, демонології, усній словесності й мудрості та релігійних віруваннях. Ніяка дійсність не становить більшого значення для нашої самосвідомості, як дійсність історії. Вона уявляє найширші горизонти людства, приносить нам багатство традицій та творить соціокультурне підложжя динамізму нації.

Зовнішній тиск не всилі змінити глибинновнутрішнього змісту нації. Її святая святих залишаються поза межами досяжності московського насильства. Індоктринація, маніпулювання неправдою чи пак діалектичним матеріалізмом (російським шовінізмом) з наміром утворити "советську людину" — це даремні зусилля. Шкільне юнацтво, що ще не здатне самостійно думати, може механічно завчити незрозумілі догми московської доктрини, але виростаючи й психічно дозріваючи, людина користується власними категоріями мислення, цінювання

й спостереження. Кожна висока школа має такий вплив на людське мислення, а народи імперії знаходяться в особливій ситуації, де гострота думання стимулюється коженденними виводами російського насильства й гвалтування. Мабуть, ніколи в історії не було ще такої потворної держави-імперії, що нагромадила стільки громів прокляття серед уярмлених народів до центрального ханату деспотії.

З погляду націознавчих наук українська націогенеза, становлення нації пройшло остаточний процес психологічного завершення, що виявляється загальним прийняттям назви Україна всіма етнографічними землями українського народу. Географічна інтегральність посилює націотворчу кристалізацію в усіх величинах і аспектах націотворення. Нація є поняттям динамічним; її соціогенеза постійно трансформується. Найважливіше досягнення в царині націософії українського народу — це постання всенаціональної свідомості й спрямування цієї свідомості в глибини національного самоусвідомлення. Не зважаючи на зовнішній тиск ворожого кільця, інстинкт духового спротиву й національного самозбереження діє з усе сильнішою детермінацією, що її можна порівняти до внутрішньої пружини, яка, зазнавши стиснення, зберігає в собі кінетичну енергію і відштовхує ворожу силу до точки її зародження.

Від появи Історії Русов, Шевченкового Кобзаря, Русалки Дністрової, Універсалів проголошення української держави, збройних формацій української армії, підпільно-революційних організацій, довготривалої збройної боротьби УПА і продовжування цієї боротьби в різновидних формах до сучасних днів — це маніфестація динаміки й волі українського народу, що постійно підноситься у своєму прогресі до досягнення остаточних ідеалів. Націотворча енергія народу не зникає. Через силу історичних обставин і від'ємних ситуацій динаміка визвольного процесу зазнала й зазнає відштовхнення та відступу в нутро душі народу, у його психічне вмістилище. Але це психологічний і калькуляційний механізм, завданням якого є зберегти сукупність національних змістів і аспірацій та з сильнішою наснагою знову скерувати натугу ідеаційних зображень до їх остаточного завершення, до повної актуалізації потенціальностей. Засіяна ідея, що має широке соціальне підложжя, наприклад, політика Мазепи відокремити Україну від Московщини, повторно маніфестує себе з більшою динамікою і

залізною послідовністю. Без героїської збройної постави українського народу нашого століття не було б сили заявити: “Коли я з Тобою розмовляю, хай мовчить Москва...”. Свідомий виступ “Будемо битись” є продовженням актів попередньої боротьби і безпосередньо впливає з ідейних джерел цієї боротьби. “Вакууму більше не буде. Густота духовного потенціалу України вже достатня для того, щоб заповнити будь-який вакуум... Національне відродження — найглибинніший з усіх духовних процесів. Це явище багатоплянове і багатшарове, воно може виявитись у тисячах форм..., бо національне почуття живе в душі кожної людини, навіть тієї, яка, здавалося б, давно померла духово”, — каже Мороз. Національне становлення визвольного процесу — це водночас найдинамічніша сила теперішності й такою залишиться в майбутньому.

Імперії — це штучний, аморальний і насильницький утвір. Нація — це природний соціальний організм, пов’язаний багатьма вузлами духовно-єднальної спаяності. Воля нації і містичне переживання нації — це найглибинніші властивості психологічного характеру нації. Батько націології Гердер передбачував, що імперії зникнуть, а єдиним суб’єктом і носієм правових норм міжнародного права будуть суверенітети націй. Його передбачування здійснюються, а з упадком російської імперії процес націоцентричного принципу буде в основному завершений. Слабкість нашого ворога в силі наших ідей і в силі ідейної спаяності українського народу в Україні й поза Україною. Основні постулати й ідеали українського народу віддзеркалюють універсальний принцип правопідметності кожного народу.

Як у минулому, так і в майбутньому українська держава запевнить своєю конституцією автономні фундаментальні права національних меншин, що живуть в Україні. Моральний принцип пошанування людини стане категорією державного закону. Слід згадати, що дух кодексу київської Руської Правди і Литовсько-Руського кодексу містять у собі моральний принцип про шанування прав людини. Сила нашої ідеології лежить у серцях і глибинах душі українського народу. Все, що має важливе значення для України, лежить в Україні, а не поза Україною. Не шукаймо мертвих форм на чужих кладовищах, бо вони отруїли наш організм у минулому. Архімедова точка опору лежить у серцевині душі українського народу.

ЛЮДИ, МАВПОЛЮДИ І НАДЛЮДИ

“Ми так полюбили гроші, що наша жертовність на рідну культуру і справжню політику дуже мізерна. Ми й не зчулися, як помалу в нашій спільноті затрачуються чесноти посвяти і братолюбія. Бо там, де грубий матеріалізм стає божком, там гине **ідеалізм** і зникає громадська дисципліна. В середовищі матеріяльного достатку на другий плян відходять вартості духові...” (М. Сүлима, “Сумерк божків”, Пл. Шл. ч. 4 (51), 1976).

Дуже влучні і, на жаль, дуже правдиві слова. Але чи писати про таке? Серед нас шириться думка, що не треба — краще мовчати, хай лихо спить, а писати про світлі й гарні сторінки. Але лихо не спить! Це так, якби наліпити плястер на пістряка. Він може собі гнити і їсти нас живцем — але щоб його не видно. І щоб не думати. Пощо думати? І так нічого не порадиш. А ми жиймо романтикою, спогадами, парадними виступами і гарними, високолетними словами. А дійсність — не наша справа. Однак ця стаття для тих, які ще не зареклися думати, які дивляться правді в вічі і навіть хотіли б спробувати пістряка лікувати. Можливо, ще не запізно. На жаль, вона не для тих, що про них іде мова, бо наперед відомо, що вони її не прочитають. Вони нічого не читають. Вони від свого суспільства відділені китайським муром, і немає способу пробитися до їх свідомості і сумління.

На влучність і правдивість слів М. Сүлими прикладів без ліку — і в особистому житті одиниць, і в загальному, громадському. Ось, наприклад, живе собі, звичайний раб Божий, серед рідного довкілля, серед співпрацівників, знайомих, друзів — рік, другий, третій, п’ять, десять — і все ніби гаразд. Аж ось трапиться, що ви в потребі: вам треба позики. Ви самі позичали друзям, коли їм припекло, тож ви до них. Але де вони? Люди на вигляд ніби ті самі, а однак — вони вже не ті. Не допоможуть вам ні брати-пластуні (серед них бувають мільйонери), ні навіть ще більш братерські курінні брати. Правда, бувають винятки — це зрозуміле. Але, на жаль, це ті, що самі не багато мають. Серед тих, що мають, винятків не буває.

Отже ви самі. Ніхто навіть з чемности, для формальності не питає, як вам живеться — ану ж довелося б таки

справді чимось прислужитися! Ви таки самі. Гей, хто в лісі, озовися! — Ніхто не озивається. Мусите самі собі давати раду. Можете і пропадати — це нікого не обходить. Ви нікому не потрібні — хіба, що від вас чогось хочать; о так, тоді ви потрібні! А ваші клопоти і втрати — це ваша вина і ваша справа, а вашим друзям нема до того ніякого діла. І справді нема. Хіба тільки який чужинець стане вам часом у пригоді, але рідко.

А ці друзі й знайомі, ближчі й далші, мають підприємства, хати, авта, банкові конта, катеджі і заробляють уп'ятеро чи вдесятеро більше від вас, їздять по Багамах і Фльорідах, а на якусь добру загальну справу дають не більше від вас, а то й менше — якщо взагалі. Але це такий стиль цілого суспільства, від якого бувають тільки винятки. Ще на початках поселення, коли ще можна було соромитися самолюбства, одна жіночка відмовила дальшої допомоги залишенцям, бо "ми купили авто"; а друга, бо придбала дорогі капи на ліжка. Голодні залишенці повинні були насичуватися думкою, що їхні колишні добродії втішаються автом і капами. Правда й те, що коли тих залишенців чи лемків з Польщі спровадити сюди, вони звичайно дуже швидко починають самі думати про авта й капи, легко забуваючи своїх недавніх товаришів недолі. І так ота зараза — щоб її щиро й одверто назвати, треба б ужити неделікатної зоологічної термінології — з року на рік росла й поширювалася, аж дійшла до розквіту за наших днів.

Спочатку це були "перші потреби спершу". Чоловіки й жінки, занедбуючи дітей ("нехай говорять, як хочуть"), кинулися заробляти й набувати: хату, авто, радіо, телевізор, усякі господарські машини, ділянку над озером, літню хатку і гарне конто в банку. (Щоб зрозуміти, якої величезної шкоди завдали суспільству і собі самим жінки-матері, які "продали свої обов'язки за гріш", треба обов'язково прочитати блискучу статтю О. Мак "Котитися далі чи опам'ятатися?", Свобода, ч. 96-101, 28. 4 — 4. 5. 77). Це все були перші потреби, тому не ставало ні на Енциклопедію Українознавства, ні на книжку, ні на журнал — хіба тільки на часопис, звичайно один, крім англійського, якщо це інтелігенти; якщо ні, то його здебільша заступала пляшка горілки.

Це так звичайні, некваліфіковані робітники, здеклясовані інтелігенти тощо. Підприємці, професіоналісти й різні ско-

робагаті виробили вищий стиль: першокласні авта, далекі подорожі, пишні прийняття, балі, бенкети, дорогі напитки, біжунтерія, коштовні сукні, торти й присмаки — і конверсація: панове про бізнеси й люксові резиденції та авта, а пані (звичайно дуже огрядні) про модні сукні, Фльориду, кухонні секреті і сплетні. Найменш цікава тема для того добре відгодованого й добре напоєного товариства — це допомога ближньому своєму, землякові, що в потребі. У глибині серця вони зневажають усіх тих, що в потребі, і щиро бажали б, щоб їх узагалі не було на світі — але щоб вони щезли без їхніх власних зусиль, очевидно.

Та нікуди правди діти: часом і деякі з них зі свого достатку “жертвують” (яка це жертва?), навіть і досить щедро, де годиться, де можна виступити, показати себе як великодушного добродія, записати своє достойне ім'я на золотих сторінках нашої історії та й заслужити прилюдну похвалу, славу і пошану: на нову церкву, на якийсь “дім”, на пам'ятник тощо. Вони можуть дати й тисячку на ЕУ, наприклад, але передплатити і мати її не бажують. Місце бібліотеки в їхній хаті займає добре виповнена “бара”. Та поцікавитися долею сірого ближнього вони прямо нездатні — хіба часом якогось славного дисидента чи в'язня-мученика. (Розуміється, є й шляхетні, скромні одиниці, що жертвують від щирого серця не для власної слави, а щоб послужити добрій справі.)

Це так деякі. А інші такі зайняті своїми власними цінними особами й такі заглиблені в усю “суету мирську”, яка виповняє їхнє життя, що їм ані на гадку не спадає цікавитися (а ще, чого доброго, журитися!) чимось, що не стосується до їхнього добробуту — вони ж “нормальні” люди!

Цікаве релігійно-моральне життя таких людей. Вони ходять до церкви молитися Богу. Можливо, вони вірять, що можна бути добрим християнином, не практикуючи у щоденному житті основного — крім любови Бога — закону Христового: люби ближнього свого, як себе самого. Бо тяжко вірити, що вони самих себе аж так мало люблять.

Вони, можливо, навіть трохи люблять його, того ближнього, але так якимось здалека, внутрішньо і скрито, у думках, теоритично, сказати б, чи й на словах — але без діл. Думок і слів повинно бути досить. Вони щедріші на серце, ніж на

кишеню. Деякі здатні часом любити навіть до глибини серця, алеж не до глибини кишені. Кишеня стала для них своєрідним абсолютом — це святая святих. Вони, мабуть, пренаївно вірять, що все їхнє земне добро виключно для них і що ним не треба і не годиться ні з ким ділитися. Вони наче й не чували в церкві притчі про багача й вуха голки і ніби й досі не знають, що християнство вже два тисячоліття проповідує, що віра без діл мертва. Тому вони здатні сито й смачно наїдатись і напиватися, ані в гадці не мавши, скільки хоч би тільки українських дітей примирає з голоду.

Вони не дуже мають змогу цікавитися такими речами ще й тому, що багато часу, уваги й зусиль займають у їхній свідомості успіхи ближніх: ті мають краще авто, ті — кращий палацик, та — багатшу сукню, дорожчий кожух чи ціннішу біжутерію, ті їздили в Мехіко — треба ж їм дорівняти, їх перегнати, або хоч применшити їхні успіхи перед знайомими, а то й трохи перешкодити в дальших. (Це народним стилем: у мене корова здохла — хай здохне і в сусіда! Чим він від мене ліпший!?) А відомо ж, скільки це вимагає енергії. Де ж тут змога займатися недотепами, що в потребі?

Також ледве чи коли завітає в їхніх головах гадка, що вони — як і всі ми старші — властиво **дезертири**, які “п’ятами з Трої накивали”, рятуючи своє цінне життя і залишаючи батьківщину і рідний народ напризволяще. Отож, щоб хоч трохи відпокутувати своє дезертирство, ми мусимо **служити** (хоч сяк-так) спільній справі і **жертвувати** (хоч щось) на неї. Але хто б там про таке думав?!

Зараза знелюднення-дегуманізації людини, розкладу моралі й дегенерації альтруїстичних почувань, що без них гине кожна спільнота, кожне суспільство, зокрема загрожує молодому поколінню. Бо все таки не хто, а старші — та невелика частина старшого покоління, що зберегла своє національне і людське сумління — вони на своїх мізерних заробітках (бо ті, що добре заробляли, звичайно не цікавилися громадськими справами, крім дуже нечисленних винятків, “білих круків”) розбудували на підвалинах старої еміграції все наше громадське, культурне, наукове, релігійне і політичне життя. І воно (при всіх своїх хибах і помилках!) далі тільки на них оперте, тих кількох сотнях чи тисячах, на їхній безкорисній праці й пожертвах.

Але що зробили, що заініціювали, чого довершили, що осягнули молоді, — до речі, великі охотники критикувати (не раз дуже слушно!) батьків — маючи неуявні для старих заробітки й можливості? Вони плавають у добробуті, мов вареники в сметані, вони не знають ціни праці й грошам, що їм наче пливуть у руки. Вони вже як студенти мають нові авта й тисячодоларові стереоапарати, на “вікенди” літають забавитись до Нью-Йорку, пошлюбні подорожі відбувають по Багамах чи Ямайках, а потім будують собі палацки з басейнами для діточок. Але хто чував про якусь більшу пожертву, якусь фундацію, якусь інституцію, якийсь важливий почин чи поважну акцію, яку провели вони? Хіба тільки оборона політичних в'язнів, яку веде горстка молодих. Навіть на ЕУ, на Шевченківську Фундацію чи Гарвард — те справжнє чудо серед нашого суспільства — жертвували переважно старі.

Нечисленні молоді ідеалісти переважно цікавляться марксистом, долею чорних (чомусь не індіан, ограблених із прадідних земель, якими й ми користуємось, і приречених на повільне вимирання від нужди, хворіб і алкоголю) або політичним гнетом десь у Чіле чи в Південній Африці. Долею своєї раси і батьківщини своїх батьків цікавляться тільки одиниці. Скільки серед них таких, що посвячують свій вільний час і безплатний труд якомусь суспільному чи національному доброму ділу, вирікаючись власних вигод чи приємностей, як це було правилом серед кращої частини старшого покоління? Скільки з них зберігає свій ідеалізм (якщо вони його мали) після кількох юнацьких і молодечих років, як це знов же було і буває у старших? Скільки пластунів, уже як зрілі громадяни, пам'ятає про обов'язкове добре діло і дає добрий приклад іншим? На пальцях полічити.

Ні, їхній стиль інший: розтринькувати тисячі на баганки й люксуси, а коли по кількох “буряних” роках такі засоби заглушувати порожняву в собі вже не діють, тоді для одних ще залишаються алкоголь, наркотики і розпуста, а інші, мов вареники в маслі, тонуть у ситому добробуті і власне травлення підносять до рівня високих ідеалів людства.

Серед такого життя просто ненормально цікавитися покривдженими долею ближніми і головне — нема ніякої **свідомості** такого обов'язку. Що це обов'язок? Що це мораль? Це ж теревені для слабоумних! Як можна вимагати, щоб модерна

інтелігентна людина з дуру зрікалася свого добра в ім'я якихось смішних сентиментів, що з них і кури сміються? — І справді: виховувані в прагматизмі по школах і університетах, заливані з усіх кіосків і по всіх кінах порнографією, злочинністю і перверсією, виростаючи серед наскрізь матеріялістичного суспільства, хворого на “вседозволеність” і руйнування всіх авторитетів (у школі не годиться защеплювати дітям мораль, бо це ж нав'язування чужої думки і волі!), суспільства, у якому злочинність множитья, як бактерії чуми, і врешті, маючи приклад таких батьків, як тут була мова, — справді, де їм було набратися, звідки взяти чеснот посвяти і братолобів?

У згаданій статті пані Мак пише: “У школах, замість закону Божого, введено сексуальне “виховання”, телевізійні програми, фільми й друки (слова “література” не вживаємо, щоб не було профанації) — все наставлене на те, щоб оплюгавити, висміяти й знищити ті підставові засади моралі, що їх виплекало людство з позицій своїх віровизнань”.

“...мільйони молоді, щепленої і перещепленої, стають духовими каліками, страшнішими і небезпечнішими, ніж навіть сухітники. Їх можна порівняти хіба до прокажених, лишень і тут різниця: прокаженого ізолюють силоміць, а наркомани й розпусники ходять вільно й гордо, наче заслужені герої. У школах неохайні й патлаті вчителі відверто бунтують учнів проти батьків і намовляють до самостійного життя, уряди... беруть таких “самостійних” недоростків на своє утримання — “велфар”, а тоді знову викидають мільйони на боротьбу зі злочинством... злочинність серед неповнолітніх зростає, наркоманія і венеричні недуги ширяться, мов пожежа, кількість неповнолітніх матерів більшає, абортарії переповнені”.

“І коли на початку цієї статті була мова про катастрофу, в обличчі якої стоїть людство, то це не треба сприймати як пишний вислів. Це, на жаль, страшна правда. Кожному відома істина, що майбутнє народу лежить у руках молодого покоління. А як виглядає це покоління? Чи ми можемо спокійно спати, маючи дітей і внуків? Ми вже дочекалися до того, що наркомани, статеві збоченці, розпусники й духові безбачченки посіли державні посади, включно з виховною ділянкою. Вони накладають свою волю здоровій частині суспільства, вони розкладають душі наших дітей, вони сприяють поширен-

ню злочинів і деморалізації. За яких 10 років дочекаємося й того, що вони опанують і законодавчі органи, і суди, і поліцію — взагалі все життя. Неймовірно? А чи яких 30 років тому ми могли вірити, що гомосексуалістичні “товариства” дістануть право прилюдности, з урядовою допомогою включно? Чи ми могли повірити, що 12- чи 13-річні дівчата в школах одержуватимуть безкоштовно пігулки проти вагітності?”

Треба дивом дивуватися, як ще серед такої моральної багнюки тут і там виростають шляхетні, добрі, великодушні, прекрасні одиниці, мов пришелці з якоїсь іншої планети. Вони підтримують слабеньку віру, що добро таки справді непереможне. — Але повертаймось до наших вужчих проблем.

Чи не найвимовнішим виявом ставлення молодих до українства є мішані подружжя, кількість яких катастрофально зростає і вже напевно перевищує кількість однонаціональних. Яка ж дешева кров українська! Вороги розливали її до несхочу, наче помії, на кожному кроці й при кожній нагоді. А ми самі, нівроку, також не жаліємо її, а щедро обдаровуємо нею, кого попаде, і завжди готові мішати її з кимнебудь. Справді, дешева наша кров!

Коли на 60 чи 70 тисяч українців Торонта на якусь культурну імпрезу прийде 60 чи 70 осіб, то це вже успіх! Літературні клуби розраховують на 15-20-30 слухачів. Тільки на важливіших і більших імпрезах кількість слухачів переступає сотню, а то й дві. І це все люди старшого чи середнього віку — молодих обмаль, а то й узагалі немає. Доповіді про Нарбута, про світової слави хор Кошиця, про визначного поета чи сенсаційні археологічні знахідки — це все для молодих нецікаве. В інституті, де живуть студенти, відбувається від років ряд культурних вечорів, доповідей, виступів визначних діячів, також і чужинців — учених, письменників, мистців, політиків тощо; але студенти, що для них цей інститут збудовано (мабуть, щоб у своєму середовищі втримували зв'язок з рідною культурою), послідовно бойкотують їх. Нема потреби переймати традиції, нецікавий досвід старших, не варті уваги їхні погляди, зайві відомості про рідну культуру й історію — все можна починати наново від себе, від а-бе-ве; або — не починати взагалі... І хотілося б привіт глядіаторів кесареві в давньому Римі парафразувати як привіт покоління, що відходить зі сцени: Українська молоде, ті, що йдуть на смерть, вітають тебе!

Для доповнення картини ще трохи статистики — звичайно, дуже приблизної, спертої на непевних, часто здогадних цифрах. На цьому континенті живе приблизно півтора мільйона людей українського роду. Якщо прийняти, що серед них є триста тисяч заробітчан з пересічним річним прибутком по десять тисяч доларів, то вони разом заробляють коло трьох мільярдів (“більйонів”)! Якби кожний з них подарував свій спільноті тільки одну десятитисячну свого річного прибутку — одного долара, то на 300 тисячах доларів наше громадське й культурне життя розквітало б. Але покиньмо мрії. Приймім, що одна десята з них має якесь відношення до українства і що тридцять тисяч заробітчан мали б жертвувати на спільні потреби. Якби нас обов’язувала старовинна десятина, як колись наших предків, то на всі наші потреби на північноамериканському континенті ми мали б річно до 30 мільйонів! Можна б будувати український рай на землі. Але й це нереальні мрії. От якби кожний (але **кожний**!) пожертвував хоч “сотину”, то це дало б приблизно три мільйони, і наше суспільне життя процвітало б. Але дійсність куди скромніша й ближча до “тисячини”: 5-10 доларів річно від 30 тисяч наших заробітчан (тобто від 2% півтора мільйонної маси т. зв. українців). І ще один льокальний приклад: українці Торонта й околиці заробляють річно яких 100-120 мільйонів; з того “тисячина” була б 100-120,000. Однак центральні чи харитативні установи збирають 8-10 тисяч, т. зв. “тег дей” (загальна збірка на вулицях, з участю чужинців) дає таку ж суму, а на “поміч Україні” за кілька місяців зібрано чотири тисячі — тобто треба 60-70 українців, щоб зібрати 4 долари...

Правда, збірок у нас не бракує і добрих цілей також ні (різні дома, церкви, фонди, фронти, катедри й фундації), і громадянство буває й переобтяжене, але тільки та ідейна меншість, що на її плечах оперте все наше громадське, культурне й політичне життя і що мусить давати за себе й за величезну більшість наших національних галапасів, які тільки беруть, але боронь Боже нічого не дадуть.

Ще слово про алкоголь — тютюн залишаємо без уваги.

Коли рахувати на 150,000 (половина заробітчан) по одній пляшці тижнево, то наша півтора мільйонна маса пропиває близько 70 мільйонів річно. На саме Торонто випало б коло 5 мільйонів. Коли ж обмежимося до 10% свідомих, то й так за-

лишиться пів мільйона. Це мінімальні цифри; в дійсності вони ймовірно багато вищі. Неодина земляк — вірний підданий Бакхуса сумлінно сплачує щороку своєму панові десятину, а то й дві!

(Коли уявити при цьому здоровельне і моральне спустошення, зокрема серед молоді, чи не ясно, чому пл. закон проти алкоголю?)

Язва галапасів роз'їдає наше суспільство, жадних і захлапаних, що нічого не дають, а тільки рвали б якнайбільше для себе. Ті паразити не почувають за собою ніяких обов'язків, а тільки права; вони не відчують ніякого сорому і зовсім не розуміють, що таке сумління. Вони не мають ні тіні якихось братерських почувань не тільки до людини взагалі, а й до свого брата-земляка. Вони можуть спокійно приглядатись, як нечисленні ідейні одиниці з посвятою розбудовують і підтримують наше суспільне життя, і не тільки пальцем не кивнуть, щоб допомогти, а навіть п'ятьох центів пожаліють на спільну справу. Вони здалеку обходять на вулиці дітей-збирачів на Суспільну Службу, щоб "заощадити" 25 чи 10, чи 5 центів. Вони платять, але тільки державі: недобровільно (податок) і **щедро** добровільно (алкоголь і тютюн); своєму рідному суспільству вони не подарують ні цента. Людські нещастя, посвята, геройство — це для них сміх і безглуздзя; їхнє травлення куди важливіше. Такі двоногі людоподібні істоти уживаються між нами і мають претенсії, щоб їх уважати людьми. Вони затроюють усе суспільство і нашу національну спільноту. Це таким появам завдячуємо гіркі Кулішеві слова: Народе без пуття, без чести і поваги!

Як дивно: ті люди майже всі вирвалися з кігтів смерті, пройшли справжнє пекло на землі, але й воно не навчило їх хоч трішки братолюбія, великодушності, доброти. Їхні мізерні душі ще тільки більше змізерніли. І тривожна думка: чи наша цивілізація шляхом якоїсь потворної еволюції не витворює якоїсь нової раси цивілізованих троглодитів-мавполюдів?!

Оце наша дійсність. І серед отакої невимовної, безнадійної мізерії, серед отупіння й схудобіння, що їх тяжко описати словами людської мови, — можливе щось, що можна назвати тільки чудом. Бо чи не справжнє чудо — серед потвор і покривчів поява людських істот ніби іншої раси, якихось незрозумілих і недоречних серед своїх сучасників, від яких вони так

відрізняються, ніби прилетіли з іншої планети, ніби не цей хліб вони їли і не цим повітрям дихали. Вони здатні до братолюб'я і до **посвяти**! До посвяти не тільки грошей, вигоди, добробуту, кар'єри й усяких інших земних дібр, а й до посвяти себе самого — своєї волі, свого здоров'я, свого життя! Це повна посвята. І це не посвята згарячу, в підйомі й запалі — в розгарі битви, бравурної атаки, серед друзів і свідків, у білий день, під світлом сонця. Ні! У повній самоті і в повній свідомості, що рятунку немає, у темній катівні, здалека від людського ока і вуха, тільки серед катів — і навіть у непевності, чи хтось колись знатиме про таку їхню жертву. І в таких моральних і фізичних муках не вгнутися, не понизитися, не піддатися, не заломитися — і не покоритися десять чи двадцять років! Це такі вершини, що до них ми, звичайні людські пігмеї, навіть думкою сягнути нездатні й негідні. Такі бувають одиниці на мільйони, на десятки мільйонів. Таких одиниць завидують іншим великі народи, бо своїх не мають. Це такі велетні, як Олена Теліга, патріарх Йосиф, Валентин Мороз і його товаришки й товариші недолі. Це такі незламні, як Ольжич.

Він стояв на вершинах, осягнув вершини розвитку своєї раси: поет і науковець, здоровий, вродливий, міцний, геніальний. Його ув'язнюють, переслухують, грозять — він мовчить. Його зневажають і б'ють — він мовчить. Його катують, люто, по-звірськи — він мовчить! Історія наша багата на героїв і мучеників. Але то були переважно тверді, загартовані борці, не поети і вчені. Та бути на найвищому інтелектуальному рівні і в повній свідомості пережити страшне руйнування власного живого тіла, прийняти найтяжчу муку й найтяжчу повільну смерть і не заломитися — це поза людськими межами. А вона врешті прийшла, та "гаряча смерть, не зимне умирання", що її також випросила собі в долі Олена Теліга — випросила! То були люди якоїсь іншої раси, з іншої глини зліплені. Немає слів, людська мова безсила зобразити ту неувяну муку і ту незламну волю. І якось соромно такими безсилими, блідими, мізерними словами торкатися величі такої жертви, щоб не понизити її, не применшити до нашого пересічного людського рівня таку велику, таку надзвичайну людину. Людину?

Предок (по національній лінії) Ольжичевих катів, філософ Ніцше вимріяв у майбутньому **надлюдину**. Його нація не видала досі надлюдини. Не видали її й інші, найбільш розви-

нені народи й раси земної кулі. І захоплива, оп'янлива думка: це ж з-поміж нас, з невимовної мізерії останньої великої колоніальної нації Європи і світу — тоді, як вилупилися із шка-
ралющі колоніялізму всякі примітивні племена по найбільш відсталих закутках землі — з нашої раси, з нашої крові ви-
йшли істоти, з якими ледве чи хтось у всьому світі може рів-
нятися, істоти, що так переросли звичайні людські мірила, такі
різні від пересічного мешканця Землі, що їх хіба доводиться
приділити до нової раси: до **надлюдей**.

84 РОКИ СЛУЖБИ НАРОДОВІ: 1894 — 1978

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ та НОВИМ РОКОМ

ВІТАЄМО НАШИХ КАНАДСЬКИХ ЧЛЕНІВ

І ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО,

а зокрема зорганізованих у рядах УНСоюзу пластунів і пластунок
та закликаємо тих, які ще не є членами нашої громади, стати

ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ,

щоб придбати для себе і своїх рідних конечне життєве забезпечення
та разом з найстаршою українською установою у світі розбудувати
наші національні й господарські здобутки.

УНСоюз відомий зокрема молоді й дітворі, бо він видає "Веселку", веде
дитячу оселю на "Союзівці", курси українознавства, курси народних танців,
співу і гри на бандурі, дає стипендії і грошові нагороди.

УНС забезпечує на вигідних умовах дітей віном від народження до 15
року життя.

ТІЛЬКИ У ВЕЛИКІЙ ГРОМАДІ МОЖЛИВІ ВЕЛИКІ ЗДОБУТКИ!

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

Централя:

30 Montgomery St.,
Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237
(201) 434-0807

Канадське Представництво
і канцелярія:
2323 Bloor St. W.,
Toronto, Ont., M6S 4W1
Tel.: 767-3817

Огляди і погляди

Микола Ценко

ЧИ ПЛАСТ ПОВИНЕН ЗАБЕЗПЕЧИТИ СВОЮ ПРЕСУ ФОНДАМИ?

Справа: спостереження з нарад Крайової Ради і Великої Ради УПС, які відбулись у Сомервілл, США, 8-9 жовтня 1977 р.

Дорогі Друзі й Подруги та Пластові Власті!

З огляду на те, що згадані дві “великі” Ради відбулись на переломі 60-річчя української державности, 65-річчя Пласту, 35-річчя УПА (і ще більше різних роковин можна б навести) і коли наш народ на Рідних Землях перебуває в дуже тяжкій боротьбі і потребує нашої допомоги, то Пласт, який вже існує на еміграції майже 30 років, міг би і повинен відіграти належну роль в тій боротьбі... Але чи він спроможний це виконати?.. Останні два наші з'їзди можуть кинути багато світла на ті проблеми, і коли приглянемось їм ближче, то можемо зробити деякі висновки, а саме:

1. Учасники з'їздів: Подано у звітах, що всіх сеніорів у діаспорі є 1,336, а з них лише у США майже 1,000, а в найближчих станицях є добрих кілька сотень, то з прикрістю треба ствердити, що всіх делегатів та учасників було лише 72 особи, тобто нема сумніву, що участь була, на думку одного з учасників, майже скандальна...

Напевно не були заступлені всі курені (того мандатна комісія не подала), зовсім не було молодих сеніорів, а завжди чуємо нарікання, що молодих треба допустити до влади. І коли порівняти ентузіазм, який панував головно на Пл. Конгресі першому в Ашаффенбургу, а навіть на другому в Олбані, то тепер впевнено того не можна було відчутти, хоч треба признати, що в більшості звіти та дискусія були на відповідному рівні.

Не було навіть 10% членства, а на нашу думку — цифра 150 учасників була б у тій дійсності “прилична” і була б значно спричинилась до скріплення нашого уладу.

2. Нема сумніву, що кожна організація, крім ідеологічної основи та організаційної схеми і пляну праці, потребує не менше належної фінансової бази, а коли приглянемось, як вона була зорганізована за перебування Пласту в діаспорі, то відповісти треба, що була вона гірше ніж “незадовільна”... І тому ми надіялися, що обидві “великі” Ради присвятять тій дуже важливій справі потрібну увагу та прийдуть з належними плянами, як рятувати нашу заслужену організацію прямо від фінансової, а поруч з цим і організаційної катастрофи... Кажу це без жодного перебільшення.

3. Що ж ми довідались, головним чином на “великій”, сказати “світовій” Раді? а) Ні менше, ні більше, тільки те, що до “бідного” на око “Слова” доплачено з курінних внесків **на покриття дефіциту 263.41**. Отже виходить, що велика частина наших сеніорів читають задармо цілими роками “Слово”. б) Друг Д. Попадинець з Канади ствердив, що дефіцит “Пластового Шляху” становить від часу його відновлення в 1966 році дотепер 23,000 дол. (Назвав стан трагічним!). Він радив або припинити появу журналу, або зменшити чи видавати неперіодично. Проте ж борг треба покрити. в) Друг А. Копистянський заявляє: “Я буду стару пісеньку співати, не можу провадити кооп. “Пласт” без потрібного капіталу” (це триває вже понад 20 років). І цікаве, що сеніори, які працюють майже 30 років у США і в Канаді та заробили десятки, а деякі (без перебільшення!) навіть сотні тисяч дол., не вплатили навіть одного уділу по дол. 10 (сік!), і ніхто не поставив їх на чорну листу, не потягнув до жодної відповідальности.

Здавалось, що такі голоси пробудять усіх присутніх з дрімоти, що викличуть якусь негайну реакцію (може, не у формі Рейтана!., коли поляки не хотіли схвалити конституції 3-го Мая, щоб рятувати Польщу...). Вправді попереднього дня подруга Рубель досить твердо пропонувала збирати 50,000 фонд.

Здавалось, що така безнадійна фінансова ситуація (нечуване занедбання всіх попередніх не лише ГПБулав, але також і ГПРад та контрольних проводів — найвищих, крайових, станичних і курінних — викличе деяке затривоження серед

загалу делегатів; що розмови в кулюарах, по вечері першого дня та наступного будуть на темі пошуків якогось розумного, може навіть драматичного та позитивного виходу із ситуації. Ніхто справді не вимагав, щоб наслідувати картагінських жінок — “обтинати коси”, щоб сплести линви для кораблів, — чи навіть крутянських героїв (на яких так часто покликуємось) і щоб кілька чи кільканадцять героїських одиниць рятували честь байдужого загалу. Але, на жаль, майже жодної акції не було видно.

Другого дня, коли ця справа прийшла під розвагу з’їзду, то фінансова й видавнича комісії не прийшли з якимось справді конкретним пляном, щоб рятувати наші фінанси та не допустити до заломання цілої фінансової системи Пласту, і ані друг Попадинець, ані на комісії, ані на пленумі з’їзду, ані спеціальний референт, покликаний для опрацювання фінансового проєкту, друг Маркіян Титла (він щось дуже легенько згадував про “100-доларовий фонд”), ані подруга Рубель вже не згадували про 50-тисячний фонд на рятування організації (а це єдине було б дійсно радикальне та конкретне), а лише фін.-видавнича комісія опрацювала дуже загальні пропозиції чи “резолюції”, які властиво ані нікому не допоможуть, ані не пошкодять. І виглядає, що всі ми лише хотіли позбутись тієї неприємної справи й якнайшвидше поїхати додому та вигідно забути про неї і так далі “підтримувати” свою організацію, як було 25 років досі.

Коли б обидві комісії були дійсно поважно підійшли до справи, то повинні були опрацювати кілька різних проєктів на зібрання поважної суми для рятунку наших фінансів і взяли б приклад хоч би із “Союзу Українок” (збирає три фонди: 1) ювілейний, 2) на забезпечення журналу, 3) музейний фонд — всі по 50 тисяч, і вже деякі перейшли цю суму). Або, напр., “Визвольний Фронт” — збирає в цілому світі визвольний фонд 1,000,000 дол., щоб з відсотків вести оборону України (мабуть, недалеко вже до мети). На Гарвард кінчають збирати 4-й мільйон. Навіть стара еміграція на нашу допомогу та переселення за океани зібрала ще перед 30-ма роками понад півтора мільйона (хоч тоді ще не заробляли ми навіть 1.00 дол. на годину!). Це був вияв жертвості громадян, справді поважний підхід до справи.

А наші комісії по кількох годинах “тяжких” нарад вдумали єдиний проєкт — “влаштувати 100- або 50-доляровий бенкет...”. А на мою скромну думку, як казали поляки — “на знищене Русі” добрий цей проєкт або на руїну нашої організації...

Пригляньмось проєктові бенкетів — на 100 чи на 50 доларів. У Філядельфії, наприклад, має бути в жовтні і листопаді ц. р. аж 6 різних “бенкетів”, і ціна їх всього 6, 8, 15, 20 до 25 доларів, але не всі вони будуть успішні, хоч їх організують живі організації, які мають за собою десятки років праці, а що найважливіше — мають апарат, що може підготувати ті бенкети. Але коли порахують видатки, то ледве вийдуть начисто або докладуть, щоб покрити недобір.

Бенкети по 100 чи 50 дол. могли бути успішними тільки на Патріярхат чи Гарвард (мають у себе “одержимих” працівників, а крім того, це великі ідеї, популярні в громадах, але не знати, чи вже тепер і вони вдалися б). А хто в нас зробить бенкет, хто на нього піде, хто схоче платити 100 дол. (з яких 20 дол. забере готель), щоб “рятувати банкрутуючу організацію, що сама себе не може врятувати?..” — напевно будуть такі голоси. А яку програму дати на такий бенкет? Такий плян — це ніяка розв’язка поважної справи, ніяка гідна Пласту форма збирати фонди.

Підписаний хотів подати конкретний плян у тій справі, проте деякі друзі з кпинами висловлювали свої завваження, переривали збори, казали, що предсідник не вміє, мовляв, провадити нарад. Вони ж самі робили “філібастер” (нема як сказати це по-українському), і тому тепер пропоную таке:

Єдиний плян, єдина розв’язка справді к а т а с т р о ф а л ь н о ї ситуації — плян зібрати 50,000 доларів — це розкласти цю суму на окремі курені, станиці та самітників з тим, що кожний сеніор вплачує 100, а найменше 50 дол. Між нами ж є сотні професійних фахівців, що добре заробляють, а також самітні, бездітні подружжя, що можуть допомогти більшими сумами (лікарі, інженери, адвокати, професори та ін.), а за кожних 50 осіб, що вplatять по 100 дол., я буду платити також по 100 дол., доки не осягнемо 50,000 доларів.

Час не спить, треба н е г а й н о взятись до праці!

С к о б !

Ваш друг РАМЗЕС, ЧК

ЧОМУ ЗМІНА В РЕДКОЛЕГІЇ ПЛ. ШЛЯХУ?

Останнє число ПШляху за 1977 рік ще зредагує редколегія, що подана в цьому числі журналу.

Редколегія вдячна тим подругам і друзям, які нам допомагали статтями, порадами та дружньою критикою. Ми справді пробували зробити ПШ добрим і цікавим журналом “пластової думки”. Виглядає, що нам цього не вдалося досягнути, бо кільком членам (до того голосним) не подобався правопис та літературно-мовна дисципліна. Інші не могли знайти в журналі ані відчуття духа пластової думки. Ще інші дорікали, що якщо до ПШ буде дописувати той чи інший, то вони відмовлять передплату. А це однозначне з тим, що хтось залишає церкву тому, що до неї ходять немілі комусь сусіди.

Нам не було легко редагувати, але праця наша давала й задоволення тоді, коли ми завважували, що бодай дехто її оцінював і розумів, що ми докладасмо зусиль, щоб журнал виконував своє завдання. Нам сумно, що на останній Великій Раді УПС не знайшлася хоч одна людина, яка знайшла б у собі крихітку зрозуміння і відваги стати в обороні ПШ. Цього не зробили навіть делегати нашого терену, яким відомі складності праці редколегії. Коли забракло того зрозуміння, а з ним і ентузіазму, візії, то знак, що редагування повинні перебрати інші люди.

Ми ще раз переглянули числа ПШ за останні роки і ствердили, що журнал появлявся регулярно, з актуальною тематикою, тож ніяк не можемо знайти виправдання закидів, які нам переказали торонтські учасники останньої Великої Ради УПС. Розгляньмо 3-є цьогорічне число ПШ. Отже, почавши від редакційної — Плян дії ГПБ, дружба, взаємна пошана — це справді позитивний коментар до запропонованого огляду дії ГПБ, що пов'язаний із статтею про “націодинаміку визвольного процесу у світлі філософської психології”. Чи ці проблеми — не пластові думки? Ми розуміємо, що для незвиклого, необізнаного і незацікавленого цією тематикою читача може бути трудно її читати. Стаття написана мовою науки, бо й проблема, яку вона розглядає, наукова. Духовість народу, нації — чи це не пластова тематика, не переважлива виховна проблема? А релігійне виховання в Пласті не є пластовою думкою? А стаття “Чи це кара?” — себто “мова про мову” — не є актуаль-

ною, пластовою? А стаття (докінчення) “Трансперсональна воля” — не має зв’язку з вихованням? Вона була тільки інформативною про ділянки людської мислі, про які в нас багато не говорять і не пишуть, а за такі філософські мислі в сучасній Україні переслідують Олеса Бердника. А “проблеми сучасної української родини”, які написала пластунка цікаво й професійно, не є пластовою думкою? А звіт про подорож представників етнічної преси, до якої належить наше Пл. в-во, також непотрібний? І так усі інші статті, як про Інститут Петлюри у Філядельфії, рецензія на книжку студій східного християнства, що її написав пластун-науковець, стаття про Пласт у країнах вільного світу, “Орден Сірого Лева”, про “Тих, що греблі рвуть”, відповіді на запитник ПШ, “Вічні юнаки”, “Як з пл. садочками?” і “На порозі нового етапу” — також не в’яжуться з Пластом? Про статтю-гумореску “Від голови риба смердить” поміщуємо окреме пояснення. Ми сподівалися, що її пластова товариство сприйме як гумореску-сатиру, а не протокол сходин Осередку УПС. У гуморесці не треба сподіватися тільки “правди”, хоч у кожній сатирі є зерна правди, але в основному гумореска — це фантазія автора. Навіть у “Юнаку” є дошкульніші гуморески (дивись “Юнак” за листопад ц. р.), і ніхто з читачів не має претенсій, не домагається вияву автора. Вже навіть сам лист до ПШ спонукує написати ще одну гумореску, але до чого це в теперішньому стані доведе?

Тому взявши все це до уваги, ми жаліємо, що лекого з читачів розчарували, і тому передаємо дальшу долю ПШ разом з усіма матеріалами ГПБ-улаві, щоб доручила редакцію журналу більш компетентним і відповіднішим з-поміж нас.

Ми терпеливо вичікуємо чергового числа ПШ з новою редакцією, будемо його передплачувати та співпрацювати, підтримуючи морально й фінансово, бо розуміємо його потребу, його важливість у нашому житті. Тому на заклик друга М. Ценка складаємо наші пожертви на пл. в-во.

В. Соханівський

Кожний з нас несе відповідальність за всяке слово і кожне діло. Кожен з нас буде відповідати перед Всевисшнім на вимогу: ЗДАЙ ЗВІТ ІЗ СВОЇ УПРАВИ. (Слова із св. Євангелій)

ГРОМАДСЬКІ ВІДЗНАЧЕННЯ

Під час війни німці казали, що відзначення, як бомби, спадають на винних і невинних. Щось таке можна б сказати й про Шевченківську медаль в Канаді — з тією різницею, що вона спадає переважно на “невинних”.

Її дають за громадську працю, а ні за які інші заслуги. Цього року її одержало щось 20 осіб. Двадцять визначних діячів одного року! За 10 років будемо мати принаймні з 200 орденоносців! Чи не доведе це до знецінення відзначення, яке мало б бути найвищим і даватись за безсумнівні й відомі всьому свідомому загалові заслуги — щось у роді нашої власної малої Нобелівської нагороди, достосованої до наших потреб і спромог?

На нашу скромну думку, її повинно б одержувати тільки кілька осіб і не тільки громадські діячі у вузькому сенсі, а й наукові й культурні, а зокрема щедрі жертводавці на загальні справи. От скажім: три нагороди для різних діячів (включно з чужинцями, як до потреби) і по одній з науки, літератури, мистецтва (включно з музикою) і за громадську щедрість — разом сім.

Такі нагороди люди брали б поважно і вони мали б корисний вплив на цілість життя нашої спільноти. Їх одержували б помітні й відомі загалові особи, а не два тузені діячів, що про них мало хто вміє щось сказати і що про багатьох з них забудуть за кілька тижнів.

Для цього треба б змінити добір кандидатів, яких тепер пропонують організації. Ясно, що рүхливіші пропихають “своїх” людей, а менше рүхливі чи скромніші часто не пропихають нікого, хоч серед їхнього членства можуть бути вартісніші одиниці. Заслужені ж громадяни й великі жертводавці, що не мають організаційного чи іншого запліччя, не дістають нічого. Та це ще менше лихо, і вони мали б бути навіть удоволені, що на них хоч не сиплються докори, обвинувачення й образи. Бо їм завжди грозить у нас небезпека, що — за Франковими словами — пам’ятником їхніх заслуг стане “те каміння, яким ще за життя обкидуюно їх”.

Суспільство мусіло б подбати, щоб усі заслужені громадяни дістали належне признание і подяку, а не засуджувати їх на мовчанку й непам'ять, а то ще й чекати вдячності за те, що їх не обкидано камінням. (Обкиданим прощається невдячність). А на те, як ми ставимось до людей, які віддали нашої справі багато років праці чи великі суми грошей, ось кілька прикладів — їх можна б дати багато більше.

Колишній комуніст Іван Коляска видав кілька книжок про підсоветську Україну, які викликали дуже живий відгук в англомовній пресі та радіо і серед університетських сходознавців. Отак одна людина зробила для популяризації нашої справи більше, ніж цілі організації. Однак він, мабуть, не діяч, бо суспільство ані не відзначило, ані не підтримало його, ані не поцікавилось, чи він має змогу далі працювати. Очевидно — не було організації, яка б його висунула, а комуністична партія того не зробила...

Пан Петро Язык вклав великі гроші й багато праці в будову басейну і тенісового корту тощо на Пластовій Січі у Грефтоні, також багато уваги й зусиль присвятив розвитку спорту серед пластуства. Можливо, що хтось десь у куточку дякував йому за це, але організація не вважала потрібним якось його вчинки відзначити. Як відланий прихильник-ентузіаст він жертвував на Гарвард понад 50,000 доларів. Про менші, кількатисячні датки на ЕУ, університет в Римі тощо не доводиться й згадувати. Але і його ніодна організація не йменувала діячем.

Про д-ра Надію й інж. архітекта та mgr. україністики Антона Івахнюків друкуюмо окремий допис у цьому числі. Вони установили при Оттавському університеті українознавчу фундацію, на яку жертвували 150,000 доларів. Ледве чи є ще хтось з українців в Канаді, що дорівнює би їх дарові, хоч ми мали й маємо неодного мільйонера. (Один з них залишив коло 30 мільйонів спадщини, але ні цента на українські справи!) Але й вони не заслужили собі гідности діячів і, очевидно, не удостоїлися ні Шевченківської медалі, ні інших відзначень.

Врешті про тих, що відійшли. Покійна Кекилія ("Цьопа") Паліїв все своє життя (дослівно!), поки тяжка хвороба не зломила її величезної енергії й неймовірної працездатности, працювала безкорисно як виховниця молоді, спершу в Пласті, який не був би став Пластом без неї, а на еміграції також у

системі Рідної Школи. І покійний мгр. Зенон Зелений — учасник визвольної боротьби, визначний педагог, виховник і громадський діяч, опікун молоді під час німецької окупації (мабуть, неодна молода людина завдячує йому життя!), а на еміграції рідношкільний діяч до кінця життя. За їхніми спільними стараннями, після кількарічної праці, створено Українську Виховну Систему в діаспорі — підставу для рідного шкільництва.

Розуміється, суспільство вміло увесь час не завважувати їх і не надумалося відзначити їх навіть посмертно. Добра заохота для можливих наслідників і послідовників.

Можливо, що названим угорі не залежить на відзначеннях, а дехто навіть почувався б незручно — справжні ідеалісти роблять добро для добра, а не для слави. Але такі відзначення потрібні для суспільства, бо кількість жертвних одиниць — у міру **зросту** нашого добробуту — загрозливо маліє, а суспільних і національних галапасів росте, як зараза. Якщо провідники нашої спільноти будуть далі (на превелику радість галапасам, заощаджуючи їм сорому!) отак легковажити й замовчувати наших найцінніших і найжертвовніших громадян, то швидко доведуть нас до гіршого лиха, ніж можна подумати й уявити.

Ярослав В. Соколик

ПЛАСТОВЕ ДОБРЕ ДІЛО

Недавно на полицях книгарень та бібліотек появились дві книжки англійською мовою: "The Kievan Academy in the seven-teenth century" Олександра Сидоренка — 1977 і "The Ukrainian translation of Shakespeare's sonnets" Орісі Прокопів — 1976. Обидві книжки видав Оттавський університет. Маленька замітка на книжках притягає мою увагу: The publication of this book is financed by the Iwachniuk Studies and Research Fund at the University of Ottawa.

Маленька, скромна замітка, яка навіть не каже, хто це д-р Надія та інж. Антін Івахнюки! Адже ж Івахнюків є більше в Канаді. Скромність — це характеристика справжніх пласту-нів, якими завжди були панство Івахнюки. Пригадую 1950 рік і перші роки по приїзді до Канади. Життя не було легке. Пл.

сен. Антін Івахнюк працював при виробі частин до авта. Показані пальці, завжди позав'язувані, а наш "Вуйко" (пластове псевдо) завжди знаходив вільну хвилину, щоб писати машинкою наш П. Вісник. Він редагував у той час Пластовий Вісник, сам писав, з дружиною крутили на циклостилї, самі зчепляли та розсилали. Ніколи не нарікав, завжди був усміхнений, до всіх увічливий. У той час виконував обов'язки голови КПС на Канаду. Згодом став станичним Торонтської станиці. Це були початки нашого пластування в Канаді. Часи великих вимог та сподівань. Інж. Івахнюк організує курси виховників, налагоджує зв'язки з українською громадою, завершує організаційно всі улади пластунів при станиці та розбудовує здорову фінансову базу. У той саме час куплено Пластову Січ. Та найважливіше, мабуть, те, що пл. сен. Івахнюк зумів своєю працею і прикладом, виробітком, гумором та дружбою ввести в нашу станицю пластовий дух.

Пригадуються наші старшопластунські табори та прогулянки, у яких завжди брали участь панство Івахнюки. Під час гутірок чи в приватних розмовах завжди заохочували старше пластування до вищих студій. Журилися українстикою, що як професія не була надто приманливою для студіюючої молоді. "Наукою, тільки солідною, послідовною наукою, — казав "Вуйко", — виборемо собі відповідне місце тут і зможемо допомогти нашій батьківщині".

Особливу увагу звертали наші старші друзі Івахнюки на **пластове добре діло**. "Ми тим відрізняємося від інших товариств чи організацій — добре діло повинні робити всі пластунни: старші й молодші".

Українська громада знає інж. Івахнюка також як суспільно-громадського діяча, а в першу чергу як журналіста. Він дописував до таких журналів і газет: "Дажбог", "Обрії", "Напередодні", "Українська Трибуна", а тепер головню до "Пластового Шляху", "Сучасности" та багатьох інших.

Не багато нас знає про те, що Антін Івахнюк ще від 1930 року дописує до хорватських періодичних журналів, як "Омладина", "Хрватска Смотра", "Хрватска Ревія", "Обітел" та до хорватської енциклопедії. Хорвати цю працю сердечно оцінили, і Хорватська Академія Наук іменувала його своїм членом.

Антін Івахнюк сам робить те, що вчить робити інших: хоч сам інженер архітект і вже дозрілого віку, ще вступає на

Оттавський університет, де закінчує студії україністики ступенем М. А.

У 1974 році Надія й Антін Івахнюки дарують велику частину свого майна, сто п'ятдесят тисяч доларів, на Оттавський університет. З того княжого дару створено "Фонд українських студій та наукових дослідів". Фондом адмініструє комітет, до якого належать д-р К. Біда, д-р Т. Кіс, д-р А. Романюк та сенатор д-р П. Юзик.

Фонд поставив собі такі завдання: 1) посилювати студії і наукові досліді в таких ділянках, як українська мова, література, соціологія та політичні науки, включно з дослідями над культурним та науковим життям канадських українців; 2) видавати наукові праці англійською, французькою та українською мовами з вищезгаданих ділянок; 3) приділяти стипендії студентам, які студіюють і підготовляють дипломні праці у згаданих ділянках українознавства; 4) організувати наукові конференції, щоб популяризувати досліді над українськими проблемами і нав'язувати контакт з науковцями, які працюють у ділянці українознавства. Слід відмітити, що, крім фінансування друкованих праць наших науковців, фонд приділяє річно для студентів українознавчих наук три тисячі доларів стипендії.

Недавно ми відвідали подружжя Івахнюків на їхньому хуторі. Обидвоє тяжко працювали на городі, збирали городину та консервували на зиму. По обіді точили мед. Цікавляться життям нашої станиці, радіють нашими успіхами, переживають наші хиби та невдачі. Знають, що в сусідстві на "Ватрі" нещодавно відбувся пластовий з'їзд виховників. Шкодують, що їх ані не повідомили, ані не запросили. А вони радо собі з пластунами погуторили б. І справді шкода. Бо чи одного можна навчитися з великого досвіду та пластової постави сен. А. та Н. Івахнюків.

Сидимо поміж квітами, наче на тропічному острові... Вид з величезного вікна так і нагадує дереворит Гніздовського, що висить на стіні, разом з десятками інших чудових картин українських мистців. Чи Я. Гніздовський також при цьому вікні працював над своїм дереворитом?..

Тисячі книг на полицях, завалений письмовий стіл — доказ праці. "Вуйко" збирається гостити власним вином. "Погости ще іншим", — підказує пані доктор. І з чого вони тих виш не роблять! З бұряків, кульбаби, петрушки, черемхи...

За турботами та жартами втікає день. Від'їздимо. А на дорогу ще дістаємо свіженького меду! В дорозі додому одна думка, наче витривала бджілка Івахнюків, завжди наново повертається до нас: Чи Централь Комітет українців Канади відзначатиме Шевченківською медаллю тільки партійних та групових діячів, а чи зауважить колись також членів менших організацій і меценатів нашої науки та мистецтва?..

ПОВІДОМЛЕННЯ

Наші намагання редагувати Пластовий Шлях у дусі пластової ідеології, громадського правопорядку та зацікавлення громадськими справами і згідно з законами української літературної мови та правопису не знайшли серед членства Пласту майже ніякого розуміння і признання, а натомість стільки неприхильності і закідів, а навіть несправедливих обвинувачень, що ми не вважаємо можливим продовжувати працю і тому резигнуємо як члени вужчої ред. колегії П.Ш. з днем 31-го грудня 1977 року. Зокрема мовний редактор резигнує з причини ухвали КУПО про правопис слова "сеніор".

Звичайно, ми будемо далі передплачувати і читати журнал.

Тоня Горохович
І. В. Манастирський
В. Соханівський

Не може бути відповідальности за інших у того, хто не вміє відповідати за себе. (Японська приповідка)

...Слово наше хай буде «так» або «ні»! Бо характерна людина матиме завжди відвагу сказати «ні», якщо бажить, що якесь товариство зводить її на манівці, що цим же тим можемо образити Бога, що розвага-забава перестає бути справжньою, гідною розвагою, що вже час повертатись домів...

Бо людина характерна матиме завжди відвагу сказати «так», якщо треба взяти відповідальність, якщо треба допомогти іншим...

Ті, які захоплюються мовами інших народів, а недоцінюють своєї власної, я кажу — вони це роблять з п'яти огидних причин: 1) зі засліпленої виrozumілости, 2) з підлогого самоусправедливлення, 3) з жадоби порожньої слави, 4) щоб викликати заздрість, 5) зі слабодушности — з боягузства.

Данте Аліґ'єрі

Ми і наше довкілля

Ольга Серафинецька

ВИХОВАННЯ РОДИННЕ І ПЛАСТОВЕ

Говоритиму цілком суб'єктивно, використовуючи мій досвід, спогади, те, що найвиразніше збереглося з пережитого в цілому житті. Скажу, що нема нічого приємнішого за спогад про дитячі роки, огріті маминим поглядом, сповненим любови. Буває, що ніколи в житті не доводиться почуватись знову так щасливо, безпечно й добре, як це було в нашому дитинстві в рідному домі.

Що саме так міцно зарисувало у нашій пам'яті ті часи? Думаю, що любов, яка лучила всіх членів родини довір'ям, безпекою; бо довір'я і безпека впливали з любови. Вийшовши з-під опіки люблячих батьків, рідко відчуваємося безпечними, а далі й щасливими.

Якось мимоволі в нашій розмові дійшли ми до проблем любови, довір'я, почуття безпеки. Попробуємо в ці абстрактні слова вкласти конкретний зміст.

Дитина в перших місяцях свого життя егоїстична, несоціальна істота. Вона спить і їсть. Згодом вона виявляє зацікавлення своїм оточенням — починає розрізняти дорослих, які їй щось дають, відрізняє маму від решти середовища. Родина, як перше соціальне середовище кожної людини, є зародком, з якого розвиватиметься у дитині вселюдська культура, основа й передумова всіх найвищих, найкращих осягів майбутньої дорослої людини. В родині є також і найосновніше для нас — членів Пласту: зародок національної свідомости. Відомо, що найтонші, але найміцніші та найтривкіші корінці запускає в рідну традицію і в духовість нації свіжа, недоторкена душа дитини. Тут вона починає пізнавати матірню мову, звичаї, родинне середовище, що згодом пошириться на тямку батьківщини. Чим раніше батьки дадуть дитині пізнати, що вона живе в людській спільноті, тим краще і сильніше розвинуться в неї почуття соціальної і національної приналежності, тим успішніше вона усуспільниться, тобто вроджені нахили її

егоїзму замінить любов до членів родини, до свого довкілля, до спільноти. Ті діти успішніше переходять цей процес, які виростають у багатодітній родині.

Важливим етапом у житті дитини є вихід з дому до школи. Школа захоплює дитину настільки, що на якийсь час зменшує її захоплення родиною.

У віці 8-12 років соціальні потреби дитини розвиваються в напрямі творення гуртків — своїх “банд”-“генгів” у рамках якогось середовища. І тут уперше зустрічаємося з Пластом, точніше новачтвом у житті дитини.

Що таке гурт — “генг”-“банда”? Це діти однієї статі, з одного середовища, однакового віку, які самочинно організуються, підпорядковуючись добровільно своєму власному законіві-кодові. Основи такого закону бувають різні, головним же їх рушієм є страх перед можливістю бути смішним в очах інших, тобто не бути “маминим синком” — слухняним, потульним — або улюбленцем учителя у школі. Діти попадають у глибокий конфлікт з дорослими, а передусім з домом і школою, стаючи членами “генгу”. Не слухатися старших — це передумова доброго члена “генгу”. Трапляється, що “генг” робить багато зла, а навіть і більші злочини. У “генгах” перебувають звичайно хлопці, але бувають і дівчата. Творення їх — це психічна потреба дітей, бо підлітки, вийшовши з хати, потребують свого гурту.

А Пласт якраз дає можливість заспокоїти цю потребу. Творець скавтіngu Бейден Пауел попав на геніяльну думку організувати дітей у малі гуртки, вказати їм мету й методу гурткових змагань. Тим він запобіг наростаючій загрозі розпаду Великобританської імперії та уможливив англійцям виконувати роль імперії в історії, виховуючи молодь у патріотизмі та прищеплюючи їй позитивні риси характеру.

І наші основники Пласту, впроваджуючи систему пластового виховання на англійських зразках, мали ту саму мету — розвинути й скріпити національну свідомість української спільноти та привернути їй належне місце у світі шляхом “всестороннього, патріотичного самовиховання молоді”. Природний інстинкт дитини можна використати на велике спільне діло — давати народові характерних членів, вщеплюючи їм патріотичні почуття у віці дитинства, у віці найбільшої гостроти переживань, даючи основи суспільного і національного світогляду.

Силою факту пластовий рій чи гурток стає для дитини “бандою”. Проте, є різниця між пластовою “бандою”, що нею непомітно керують старші, і “бандою” без такого керівництва.

Коли мова про керівництво виховною справою, серед багатьох інших важливих проблем є справа відношення відданої нам дитини до її власної родини, а далі такі, як “добрі вчинки”, розмовна українська мова, особиста гігієна, добра поведінка, успішність у школі тощо. Всі ці справи своїм початком сягають до родинного дому дитини.

Родинний дім, родина — це найменша людська спільнота, батьки й діти, які живуть в одному приміщенні, спільно господарять і мають спільну мету. Але найосновніше в родині — це ті нитки почувань, які в’яжуть тих людей і дають щось більше, ніж тільки торговельну чи якусь іншу спілку для досягнення певної мети. Мова тут про любов поміж членами родини. Якраз вона робить цю найменшу й основну спільноту вийнятковою і вирішною в рості дитини й людини взагалі.

І тут на перше місце в родині висувається роль матері. Любов її у цій родинній спільноті найбільша, найбезкорисніша, самовідречена. Її особовість, її любов дає оте внутрішнє світло і тепло кожній родині, які гріють і освітлюють шлях упродовж цілого життя. На материнську любов віддзаємнюються інші члени родини, а це в суті дає ідеальну родину, обігріту взаємним довір’ям, дає дітям почуття безпеки й радісного, щасливого зростання.

Вага родини в нашому житті велика; можна сказати, що тільки в родині ми знаходимо зміст та завершення свого життя, тут маємо заспокоєння найглибших людських переживань, виконуючи найвідповідальніші обов’язки. Але таке пов’язання життя з родиною можливе тільки тоді, коли у її членів грають роллю ідейні мотиви, коли ті члени відповідальні за свою велику роль, коли вони свої найглибші людські потреби можуть підпорядкувати ідеї.

Виховники, що беруться проводити виховний процес у рої чи гуртку, повинні в першу чергу познайомитися з родинним середовищем свого вихованка, бо без того їм неможливо як слід пізнати характер дитини, яку їм повірено виховувати. Пластові виховники не можуть обмежуватися у виховній праці тільки до відбування сходинок. Треба пізнати батьків своїх вихованків, їхній дім, середовища, у яких вони перебувають.

Корисно буде знати опінію батьків про їхніх власних дітей і їх думку щодо Пласту. Поручімо батькам виховну літературу. Запрошуймо своїх вихованків у гостину до себе, покажимо їм наше родинне життя, свою кімнату, свою любов до батьків і цілої родини, а тоді це буде для вихованків видимим прикладом. Приклад облежить нам наше завдання. Жиймо ближче з довіреними нам дітьми, це виплекує тривкі вузли не тільки зв'язку між виховником і дітьми, але й дітей з пластовим виховним процесом.

Діти, які мають гармонійне родинне середовище, різняться від тих, що такого середовища не мають. Їх зацікавлення Пластом буде протилежно пропорційне до їх родинного щастя. Такі діти будуть горнутися до виховників з більшою тугою, хоч зовнішньо можуть бути стримані. Вони шукатимуть у виховників якогось вирізнення, уваги й опіки.

Бути виховником — треба не тільки таланту, але освіти, досвіду у пізнаванні характеру дітей, розумінні їх поведінки в окремих ситуаціях. Треба, наприклад, щоб виховник відразу зорієнтувався, що одна дитина через надмірну опіку й увагу батьків (це одинаки або двоє дітей у родині) незарадна, несаможиттєва, а інша, навпаки, буде виявляти велику самостійність, але при цьому у співжитті з групою виявлятиме почуття меншешеварти, перечежену вразливість.

Щоб родина могла виконувати своє виховне завдання, у ній мусить бути гармонійне співжиття батьків між собою, батьків і дітей. Непорозуміння батьків діти переживають боляче. А це впливає на формування їх духовості. Інша важлива справа в родинному вихованні — це пошана авторитету батьків. Він необхідний не тільки для упорядкованого співжиття родини, але й для формування характеру дітей, для їх майбутнього співжиття із спільнотою, з її писаними й неписаними законами. При допомозі авторитету батьків вводимо дітей у організоване життя спільноти. Уже в родині через спільне вирішування родинних справ діти стають співтворцями певних родинних законів. А через співжиття з батьками та іншими членами родини діти стають співвідповідальними за гармонію у ньому. Батько забезпечує родину не тільки опікою й матеріальним прожитком; мати й батько дбають про цілість виховання й освіти дітей, заспокоюють усі потреби дітей, а діти чи мали б бути тільки експлуататорами своїх батьків? А часто

так буває, що увесь тягар домашнього господарства покладений на плечі матері — тоді, як у хаті є вже старші дочки й сини. Чи не годилося б їм узяти частину обов'язків на себе? Домашня праця повинна бути розділена відповідно до змоги й віку кожного члена родини. Треба це мати на увазі виховникам, укладаючи виховні пляни щодо поведінки дітей дома й щодо їх взаємин з батьками. Недоцільно вичисляти тут те все, що можуть діти робити у домашньому господарстві, щоб допомогти батькам.

Проте, про деякі моменти родинного життя доцільно згадати. На виховну атмосферу в родині корисно впливають: спільне читання, домашні святкування, концерти, прогулянки в природу. Радісні переживання дають дітям дбайливо проведені святкування релігійних свят, іменин членів родини та інших роковин. Скільки вражень і переживань можна викликати відповідним відзначуванням національних роковин. Почуття краси й естетики виплекуються декораціями кімнат у якомусь відповідному стилі. Діти можуть декорувати свої власні кімнати. У кімнатах повинні бути родинні альбоми, пам'ятки з подорожей, бібліотека, портрети улюблених авторів, картини мистців, музиків тощо.

Гостини у домі повинні мати на увазі не так страви, як передусім цікаву програму для розмов, розваги, здорового гумору. Плекання товариського життя має дуже великий вплив на виховання дітей. Товариські зв'язки мають на увазі справді щирі й шляхетні товариські взаємини й культуру поведінки, а не гру в карти, обмови знайомих, несмачні жарти та надмірне обжирство. Брак уваги до підготовки гостей з відповідною програмою буває найчасніше через поспіх, оцей темп нашого життя, який часто позбавляє наші родини можливості щоденної зустрічі всіх членів родини хоч би при столі. Нам треба протиставитися тій пошесті поспіху і знайти свій власний темп життя.

Берімося до нашої виховної праці з посвятою, бо тільки вкладаючи серце в неї, будемо мати успіх. Чим більше серця вкладаємо в неї, тим більше матимемо успіхів. Діти оцінюватимуть це, шануватимуть батьків і любитимуть їх, а докільля поважатиме. Досвід успішних родин буде великим вкладом у цілу виховну систему виховання.

З пластового життя

МЛК — МІЖКРАЙОВИЙ ЛИСТОВНИЙ КЛЮБ

Ширіть іскру пластової дружби по всіх закутинах, де живуть українські пластуни! — таке гасло Міжкrajового листовного клубу МЛК, що його зорганізували й ведуть члени Куреня УСП “Гайдамаки”. Інформації про цей клуб були й будуть поміщені багато разів у “Юнаку” і “Готуйсь”.

Плекання зв'язку й дружби поміж пластунами було завжди актуальне у виявах праці Пласту. Після переміщення загалу нашого членства за океани у 1952 році обидва улади УСП-ок і УСП-ів провели спільно акцію висилки подарунків для пластунів-воjakів, яка знайшла широкий відгук останніх. Окремі ОПраці УСП — старші пластунки і старші пластуни одержали численні листи з подякою. Ось кілька уривків з листів старших пластунів-воjakів, надісланих до крайового реферату УСП-ів у США. (Дивись: “На зміну — Іскра Сокільської Ватри” — журнал старшого пластуництва, ч. 3-4 (6-7) 1952).

“...Сьогодні я одержав від Вас святочний дарунок, за який щиро дякую. Бачу, що пластове товариство не забуває про своїх членів, старається тримати з ними зв'язок. Нам, які далено від рідних і знайомих, приємно знати, що про нас не забувають і це доназують ділом.

Ще раз дякую за пам'ять та здоровлю щиро. Сноб!

Ст. пл. Є. Яросевич, Бурлани, Мюнхен.

“...Невимовно вдячний, щира подяка за пам'ять. Янась химерна вдача людей, що гарні вчинки наповняють нашу душу невимовним теплом і викреслюють іскру життя. Вашу посилку та святочні побажання я одержав. Назагал у мене все гаразд. Стараюся робити добре враження на довкілля.

Беннінг, Форт Джорджія

Сноб! **Ваш ст. пл. Я. Мадай, ЛЧ.**

“Сердечно дякую за різдвяний дарунок юначам пл. Гуртна “Голубни” з Куреня УПЮ-он ім. Лесі Українки в Чіаго за хустину і святочні побажання. За це пластове діло щира подяка та українське спасибіг.

Ст. пл. М. Мигаль, Фт. Блісс, Тенсас

"...З Різдвам Христовим і Новим Роком банаю всього найкращого, в першій мірі швидкого повороту в рідні сторони".

Ст. пл. Т. Пришляк, Корея-постій.

"...Сьогодні одержав посилку, сам не знаю від кого. Чогось подібного я ніколи не очікував... Думаю, що ці "Кобзарі", які Ви розіслали (думаю, що й інші друзі, що є у війську, їх отримали також) — це неначе "євшан-зілля" для багатьох з нас". **Ст. пл. С. Сахарчун, табір Стонмен.**

"Багато радості та задоволення приніс мені святочний дарунок. "...добрий вояк-українець може багато спричинитися до добра Америки, а також бути амбасадором України. У моїй частині є маса вояків різнонаціонального походження. Головне завдання вояка-українця збити їхні помилкові погляди про Україну, доказати американцеві, який є правдивий її образ, що справді тане Росія".

Ст. пл. Ст. Феденно, Вотертаун, Н. Й.

Виховники! Подбайте про те, щоб Ваші новачки-новани, юнани-юначки та друзі старші пластуни й пластунни відгуннулися на заклин "Гайдаманів". Зголошуйтеся на адресу:

Mr. Borys Sirskyj,

336 Batavia Place, Waterloo, Ontario, N2L 3W2 Canada

З ДУМОК ВЕЛИКОГО ПРАВЕДНИКА

Будьте ощадними, але не скупими! — Ви, багаті, пам'ятайте, що добра, які посідаєте, маєте від Бога. А Бог наказав давати милостиню.

З цілого Вашого майна залишитись Вам у хвилині смерті єдино те, що Ви дали вбогому!

А коли спомагаєте біднішого свого брата, — то пам'ятайте, що він потребує не лише Ваших грошей. Ще більше потребує він не раз гинної (моральної) Вашої допомоги: — поради, потіхи.

Помагайте біднішому не тільки зас-від-засу, але (по своїй спроможності) помагайте й так, щоб він міг піддвигнутися з біди та й стати на своїх власних ногах. Давайте убогому нагоду до заробітку, — навчіть його, покажіть йому, як він сам може поправити свою долю!

Митрополит Андрій Шептицький

„Плекайте мову...“

Дарія Даревич

ЗАСОБИ ПЛЕКАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СЕРЕД МОЛОДІ

“Засадничою вимогою приналежності до Українського Пласту є володіння українською мовою та вживання її. Усі пластові зайняття провадиться українською мовою”.¹⁾

Пласт вважає українознавство за одну з основних передумов приналежності до Пласту. Тому Пласт співпрацює при організації науки українознавства, хоча сам не займається шкільництвом.²⁾

І хоч ми в Пласті стараємося дотримуватися цих двох вимог (знання мови і наука в українській школі), все ж таки пластові виховники щораз частіше зустрічаються з проблемою, що дітям і молоді трудно свobodно висловитися по-українському під час пл. зайнять. Щораз частіше трапляються випадки, що навіть у присутності старших виховників розговорною мовою пл. молоді є мова англійська.

Щоб запобігти цьому небажаному явищу, Пласт останньо старається зробити плекання української мови свідомою частиною пл. програми і пл. зайнять.

Всі пластові зайняття дають виховникам можливість плекати українську мову. Для прикладу зупинімся на гурткових сходинах, на яких маємо зайняття з малою групою дітей одного віку, та на деяких елементах гурткових сходин, які повинні мати на увазі свідоме плекання української мови.

Одним з найкращих засобів є гутірка. Це коротка розмова цілого гуртка на визначену тему. Уявіть собі гутірку на тему гри в гокей. Яка знаменита нагода подати юнакам українську термінологію на тему, що їх цікавить. Щоб цю нагоду використати, впорядник мусить бути готовий кожне англій-

ське слово заступити українським. Наприклад, можна подати термінологію різних видів спорту, що є у програмі Олімпійських змагань: каноїкарство — canoeing; плавання — swimming; підношення тягарів — weight lifting; гімнастика — gymnastics; підношення тягарів — pikestaff throwing; вітрильництво — yachting тощо.

Але цього не вистачає, щоб під час гутірки виховник тільки подав юнакам українські назви гокею. Діти швидко забувають ці назви, якщо не матимуть нагоди їх використати в розмові, багато разів повторюючи. Допомагає тут гра, використовуюмо елементи гри для закріплення нових слів. Напр., знімки чи рисунки ключки воріт, воротаря, шайби тощо. Діти записують — хто більше запам'ятав нових назв. Старші юнаки можуть оглядати знімки, а тоді записують, що бачили на них.

Подібне стосується кожної теми. Якщо юнак засвоїть собі хоч одне слово кожних сходинок (засвоїти може й більше!), то це буде 40 і більше нових слів у році!

Гутірки на тему ситуації в Україні, української громади в Канаді чи у світі самою темою дають заохоту до плекання української мови. Такі теми є у вимогах пластових проб; напр., I проба, I. 6. в) — Знає про українську громаду у своїй місцевості, г) Знає про інші молодечі організації у своїй місцевості; II. проба, I. 5 — Знає чисельний стан української громади в державі, в якій живе; знає про її провід та її вклад у країну свого поселення; III проба, I. 4 — Знає про сучасний політичний, релігійний і культурний стан українського народу в Україні та інших країнах світу, зокрема про його чисельний стан, організаційну побудову, провід і його культурне життя.

У вимогах проб є й обов'язок пластунів знати про розвиток української громади в діаспорі, про те, щоб інформувати про Україну наше довкілля. Тож проби в Пласті є підставою цілої пластової програми.

Не повинно бути жодних пл. сходинок без бодай однієї гри. Ігри — не тільки мовні — є найуспішнішим засобом плекання мови, бо всі діти і молодь люблять бавитися. У Пласті дуже популярні різні варіанти гри Кіма на вироблення пам'яті й змислів. Щоб запам'ятати 15 чи 20 з 24 предметів, треба перше знати, як вони називаються. Щоб пізнати звук чи запах, треба вміти назвати, з чим вони пов'язані. Навіть спортові ігри

— копаний м'яч чи хокей, якщо подбати, щоб юнаки їх грали українською мовою, можуть бути засобом плекання української мови.

Спів у гуртку — це прекрасна нагода плекати українську мову, бо юнацтво любить співати, а при тім легко вивчає слова. Нагода пояснити незрозумілі слова, виправити вимову трудних звуків — це плекання української мови. Юнацтво прибіжно вивчає 10 нових пісень у рік.

Майстеркування чи ручні роботи є також частиною гурткових сходин, хоч не кожних. Майстеркування можна також використовувати на закріплення слів і плекання мови. Наприклад, після гутірки про ракети будуюмо керівну кабінку, повторюємо українські назви всіх частин споруди. Після гутірки про кераміку ліпимо глечики з глини і вживаємо різні назви глини, орнаментів, форм, глязюри, випалювання.

Гурткові сходини дають можливість також плекати й писемну мову. Як? З кожних сходин писар записує протокол і на наступних сходинах його відчитує. Раз на три місяці гуртковий писар пише звіт з праці гуртка. Провід гуртка складає плян праці, і гуртковий його вписує у свою книгу. Після кожних сходин у книзі виконання праці є нагоди дещо записати. Скарбник, ведучи касову книгу, також має змогу виправляти свою мову в письмі. Хроніка гуртка чи куреня дає можливість виявити знання мови в письмі.

Найкращим засобом плекання української мови є пл. прогулянки і табори, бо тоді юнаки й юначки є під впливом і доглядом виховників цілу добу. Є нагода ізолювати їх від іншого середовища. Це чи не єдина нагода 24 години говорити й думати тільки по-українському. На жаль, не всі її використовуємо вповні. Ми не завжди стараємося створити атмосферу, де спонукуємо молодь говорити тільки по-українському, де українське мовлення є самозрозумілим явищем. Може, дехто скаже, що це неможливе? Хочу подати приклади життя в таборах, які я відвідувала: УПН в Едмонтоні, цьогорічний спортовий табір у США, вишкільний табір для юнацьких виховників. Українське мовлення принесло добрі висліди, мова стала зв'язлішою, свободнішою.

При належній співпраці проводу в малому гурті можна створити атмосферу, під впливом якої українська мова буде розговорною.

Під час 2-тижневого табору маємо приблизно 140 годин зайнять українською мовою — це два рази стільки, як протягом року у пл. домівці.

Інші засоби плекання мови — це вмілості, стінні газетки, одноднівки, дописи до журналів і газет, бібліотека.

Ані Пласт, ані СУМ, ані ОДУМ не є спортовими клубами, але ми влаштовуємо спортові змагання, і хоч ми не є школою українознавства, проте я хочу запропонувати, щоб ми спробували влаштувати змагання у красномовстві, рецитації поезій і прози, у знанні усної народної словесности (вивчення приповідок, прислів'їв, загадок тощо) для молодших і старших. Змаг до висот на тему мови і культури для старшої молоді, дискусійні лави чи дебати на цікаві теми — принесли б пожвавлення цікавості до українського слова серед молоді, дали б змогу молоді висловлюватися українською мовою поза своєю організацією.

Хочу також запропонувати, щоб для виховників влаштувати мовні семінарі, на яких вони мали б змогу обговорити питання ідентичности, познайомитися з цікавими людьми — культурними діячами, побавитися в мовні ігри, провести мовні майстерні та мали б змогу в приємній атмосфері плекати свою українську мову.

(Доповідь на сеніорському вечорі під час "Тижня Пласту" в Торонті, жовтень 1977 р.)

1) Реномендація ПНД ч. 2-04, ст. 49.

2) Реномендація ч. 2-10, ст. 52.

Всі міркування про естетичне виховання неодмінно зводяться до одного: потрібні культурні, талановиті люди, які пристрасно люблять правду в житті й мистецтві і не терплять діяльної бездіяльности, байдужости й так званого формалізму, тобто шкідництва. Тільки такі люди можуть робити потрібну для суспільства роботу, а не вбогі духом гниловники, які хоч і добросовісно виконують свої завдання, проте фактично відіграють шкідливу роль, вносячи систематично дух мертвоти, нудьги і байдужости в справу боротьби з душевною дрімотністю.

Євген Сверстюк

ПРАЦЯ НАД МОВОЮ ВДОМА

Щоб вивчити мову, треба багато читати. Щоб дитина могла полюбити книжку, треба якнайчастіше давати їй нагоди переживати красу слова, думки, красу в природі. А в першу чергу треба допомогти дитині оволодіти технікою читання. Читання — це віконце, через яке діти бачать і пізнають світ і самих себе. Воно відкривається перед дитиною тоді, коли — раніше або одночасно — починається запопадлива праця над словом. Дитина повинна знайомитися зі словами з усіх ділянок її життя: ігри й забави, перебування в природі, домашнє і шкільне життя, музика, дитяча література тощо. Без праці, без казки і фантазії, гри й музики неможливо уявити, щоб читання стало потребою, однією зі складників духового життя дитини.

Заки дитина почне читати перше слово, вона повинна почути читання матері, батька, вчителя; від того в неї зродиться здібність відчувати красу слова, красу поетичного образу, змальованого словами. Без відчуття краси слова неможливо відчувати краси навколишнього світу, бо серце і свідомість дитини будяться під впливом слова, що стало власністю дитини, яке вона переживає і вживає у своїй усній мові і в письмі. Коли дитина почує: “І пішов бичок у темний ліс, зустрів його там сірий вовк”, вона пригадує собі присмерк у лісі, шелест листя, дитина переживає тривогу небезпеки тільки тоді, коли вона мала нагоду зустрічі з лісом в присмерку, коли хтось звернув їй увагу на шелест листя і дерев.

Домашнє навчання має на меті:

- Допомогати засвоювати слова — збагачувати ним мовлення дитини. Активний словник 6-7-літньої дитини вже наближається до словника пересічної дорослої людини. Але в її мові багато неточно вживаних слів: “туман сивий, бо старий”, “зроблений з дерева” — замість “дерев’яний”, “безліч” — “немає ліків”. Тому для розвитку мови важливо знати послідовність засвоювання слів. Перше ніж назвати дитині нове слово, треба зразу виповнити його змістом, пов’язати з предметом чи явищем, напр. — щоб дитина зрозуміла слово “світає” треба, щоб вона побачила пору дня, коли починає дніти.

Інший спосіб знайомлення з новим словом — це порівняння відомого слова з невідомим: степ порівняти можна з прерією у Канаді.

● Розглядання хатніх предметів, бесіда про них. Мама порядкує в хаті, дитина допомагає поскладати посуд в креденсі. Мама просить дітей накрити стіл й назвати все, що вони поставили на нім. У кухні при варенні мама веде розмову про городовину, при пранні — про назви одягів; тато, направляючи щось в господарстві, просить дитину принести потрібні знаряддя, поряdkуючи в хаті, миючи вікна, під час прасування, під час чищення холодильника називаємо якнайчастіше предмети, що з ними маємо діло: (тарілка, салатниця, келехи, кремозбивалка, буряк, морква, білизна, сорочка, блюзка, викрутка, пласкогубці, вікно, рама, підвіконня, кватирка, праска (залізко), пиросос (відкурювач), морозільня, полицки, ручка тощо). Для ознайомлення дитини з назвами предметів у хаті треба постійно їх правильно називати й вимагати того ж від дітей. Оглядання з використовуванням чуттєвого досвіду дитини (діти перуть, миють, чистять городовину тощо) при праці розширює знання, збагачує активний словник, наповняє кожне слово відповідним змістом.

● Спостереження та прогулянки з дітьми — це цінне джерело розвитку мови, зокрема мови дошкільнят, які постійно запитують, а потім розповідають “А ми бачили...”. Спостереження розвивають мислення, почуття любови до природи, чуйність до потреб інших людей. Спостереження над довкіллям в’яжемо з працею дорослих, з рослинами, з світом тварин, транспортом, явищами природи та всім, що зустрічає дитина в житті. При цьому ведемо розмови: як ростуть городовина, ягоди, овочі; діти повинні називати листя, кору, розрізняти кущі і квіти, знати як доглядати за рослинами, що вони дають людям. Коли мова про працю дорослих, звернути увагу на роди праць, напр. листоноші (В чому носить листи? Звідки їх бере? Що з пошти люди одержують? Звідки листоноша знає кому надійшов лист? Чому люди пишуть листи?) Наголошувати при цьому пошану до праці, напр. — чому не можна кидати сміття будь-де, нищити речі; треба навчати поведінки дітей дома, в школі й на вулиці. Поруч з розвитком мови завжди маємо на увазі виховну мету. Про це та дальші засоби плекання мови при іншій нагоді.

Листування

Кайзерслявтерн, 29 жовтня 1977

Хвальна Редакціє!

З уваги на брак місця в запитнику на вичерпні відповіді даю мої відповіді на окремому листку.

1. Доцільність видавання журналу "Пластовий Шлях" беззаперечна. Цей журнал — єдиний засіб зв'язку всіх пласту-нів у розсіянні. Особливо відчують це всі ті пластуни, які віддалені від українських гуртків. Журнал дає їм почуття приналежності до великої пластової родини.

2. Журнал читаю від першої до останньої сторінки.

3. Дуже корисними в журналі є розділи на мовні теми. Для багатьох з нас рідна мова справляє багато труднощів. Деякі пластуни вважають себе такими спеціалістами, що вони попадають у лють, коли редакція посміла справити мову їх високорозумного допису. Не знаю, з яких причини вони покликаються на мову Шевченка і мову Франка. Також Шевченко і Франко (та й інші українські письменники) мали своїх Манастирських, які справляли їхню мову. На жаль, не всі пластуни це знають. Такі пластуни ніколи не володітимуть українською мовою. Вони думають, що все знають (краще за мовних редакторів). Такі пластуни повинні читати твори наших письменників, які друкувалися в різних періодах часу, і самі побачать, що не всі слова друкувалися однаково. Мова живе й розвивається, подібно до людини. Мова має свої правила й закони, яких усі повинні дотримуватися. Якщо ми якесь слово пишемо так, а не інакше, то в тому є якась причина (є певні норми). Ми маємо лише одну українську літературну мову й через те ми всі повинні дотримуватись одного правопису. Обов'язком кожного пластуна є дбати про чистоту української мови. Ми не можемо "засеніоритись" у своєму гетто, мовляв — лише мій правопис правильний.

Журнал "Пластовий шлях" читаю з певною насолодою, бо з нього звучить українська мова (а не саламаха) — без польонізмів, без русизмів та інших -ізмів. І в цьому велика заслуга мовного редактора — сеньйора Манастирського. Не кидаймо болотом на людину, яка безкорисно стоїть на сторожі чистоти українського друкованого слова.

4. У журналі "Пластовий шлях" повинні появлятися розділи на всі ділянки нашого життя. "Пл. шлях" є органом пластової думки й через те повинен зайняти становище до всіх ділянок нашого життя. Звичайно, що до всіх питань журнал повинен підходити об'єктивно.

5. Теперішню форму журналу можна залишити.

6. Це дуже трудне питання й на нього тяжко відповісти. Не кожний пластун має хист дописувати до журналу.

7. "Слово" повинно об'єднатись з "Пластовим шляхом".

8. Провести кампанію по всіх КПС для змобілізування охочих пластунів присилати дописи.

9. "Пл. шлях" є органом ГПБ і через те він мусить мати міцну фінансову базу.

10. Я завжди готовий дати добровільний доток на скріплення фінансової бази видавництва.

11. "Пл. шлях" друкується для старших пластунів і пластунів сеньйорів. З метою заощадження фондів уважаю, що злука журналів "Готуйсь" та "Юнака" не відіб'ється негативно на праці Пласту.

12. Відповідь на цей запит я подав у пункті ч. 10.

Скоб!

Пластун сеньйор Василь Навроцький, Німеччина

До: Голови Г.П.Б. пл. сен. Любна Романкова

1 вересня, 1977

Справа: Неувічливого та наклепницького наставлення "Пластового шляху" до старшого пластуства.

Дорогий Друже:

В імені ст. пл. Ів/он я вношу офіційний протест проти редакційної статті в II (53) — 77 числі "Пластового шляху".

Ми радо приймаємо конструктивну критику. Тан, — було денільна не-досягнень, але ми не можемо повірити, що друзі — подруги на таких відпо-відальних становищах так невідповідально повідомили все пластове това-

риство про речі — в старшо-пластунській газеті “До висот”, які чорно на білому якраз доводили протиневе.

До речі: поперше було згадано, що матеріал був “сірий” і правда, що ми це не можемо заперечити, але нам жаль редакційної колегії “До висот” тому, що “Пластовий шлях” не міг бути ліпшої гадки, маючи на увазі, що це було перше число за довгі роки. Щодо цілком фальшивої заяви редакційної колегії: вони твердили, що в програмі Булави УСП нічого не появилось нового. Суть в тому, що перший раз за довгі роки є конкретні поступи; нпр. відновлення правильнина УСП.

Щодо Зустрічі — зустріч була переведена під закликом “Пізнай один одного” і якщо “Шлях” не міг це запримітити, а тим більше сприйняти важливість таноого заклинку в цей час, в такому разі ми є цілковито розчаровані прикладом і поставою наших старших. Як Ви добре знаєте, Друже, старше пластунство працювало тяжно цілий рін, щоб зорганізувати цю зустріч.

Подальша згадна про загально-моральне наставлення нашого уладу, який, в словах “Шляху”, “прагне дешевого “фану”, була попросту снзати, образливою. Тані загальні заяви фальшиво відзеркалюють харантер старшого пластунства.

З огляду на те, що ця стаття не була підписана, ми тільки можемо довести, що це є опінія цілої редакційної колегії, і тому ми обвинувачуємо ілу редакційну колегію за необачність.

Цей протест лишається в рунах ГПБ до негайного виправлення.

За всіх старших пластунів

ст. пл. Натална Рева
секретарна

ст. пл. Борис Сірський (Гай)
головний булавний

ЗАВВАЖЕННЯ

(До листа проводу УСП до ГПБ з 1 вересня 1977 р.)

Тон і стиль листа наших молодих друзів про їхніх старших друзів — сеньйорів настільки невідповідні, що могли б звільнити нас від потреби відповідати чи взагалі реагувати. Однак з огляду на явне непорозуміння щодо деяких основних справ спробуємо децо вияснити.

“Ми радо приймаємо конструктивну критику”. Редакція власне намагалася таку критику дати. Якщо це їй не вдалося чи вона в чомусь помилилася або чогось не знала, то це можна вияснити і спростувати. Ми завжди готові дати слово за торкненням критикою і справити наші помилки. Доказ — друк цього листа. До речі, згадка була (П. Ш. 3 (54), стор. 2) не про моральне наставлення УСП, а загально про сьогоднішнє то-

вариське життя ("однаково — старших чи молоді"), отже не була адресована зокрема до УСП і тому не була образливою. Це було ствердження загальновідомих фактів і остереження, а не обвинувачення. (Треба відчутти загальну інтенцію написаного, а не реагувати на поодинокі вислови). Якщо ж УСП прийняв це все на свою адресу, то це його справа, а не редакції. На якій же підставі автори закидають нам "фальшиву заяву" і "неувічливість" і "наклепницьке наставлення", тобто злу волю і такі низькі мотиви, негідні чесних людей? Фальшування і наклепи — це закиди дуже серйозного морального характеру, заторкають нашу особисту мораль! Ми не дозволили собі атакувати моралі ні поодиноких членів, ні цілого УСП. Це хіба перший в історії Пласту випадок — такі закиди на адресу цілої пластової редколегії. Чи можна це назвати "фальшуванням нашої критики" і "наклепницьким наставленням" до редакції П.Ш.? Нехай автори листа самі відповідять на це перед своїм сумлінням.

Редакція

* * *

Торонто, 12. 8. 77

До Редакції "Слова",
листа зв'язну Уладу Пластунів Сеніорів

Вельмишановні Друзі!

Пересилаю кілька завважень і вияснень до "Відповіді" пл. сен. Т. Самотули на 2-й стор. "Слова" ч. 2/81 з липня ц.р. Прошу помістити їх у черговому числі "Слова". Якщо ні, то доведеться друкувати їх у Пл. Шл.*)

"Пластуни сеніори рішили назвати себе "сеніорами". Отож це є питання назви, а не правописних суперечон".

Неясно, в якому сенсі тут ужите слово "назва". Янби це була янась видумана назва, то вона могла б мати власний правопис. Але "сеніор" — не видумана назва, а загально відоме і вживане слово, тільки неправильно написане. Зрозуміло, що всі такі слова і назви підлягають правописові. А янби справді це мала бути янась "назва", то створюється номічна ситуація, бо виходить, що сеньйори є сеньйорами, яні називають себе "сеніорами". Це щось тане, янби, для прикладу, лікарі вирішили назвати себе "лікаріями", чи "льїнарьями", чи ще янось і так веліли б себе називати, не заперечуючи, що вони в суті речі таки лікарі. — Все таки яне щастя для нашого правопису, що інші — адвонати, інженери, священики тощо — не пішли за повчальним

*) Досі вони не появилися у "Слові". Ред.

прикладом сеньйорів і не повідумували собі власних "назв"! (Для прикладу: "Я священик, але прошу називати мене священик".)

"...деякі пластуни з "Пл. Ш."... самовільно накиннули нам свою назву".

Ту "назву" схвалило 5 провідних мовознавців (документи в архіві ГПБ), схвалив Дрот і схвалила тодішня ГПБ з нагоди видання "Життя в Пласті", згідно з правописним словником. Це був би якийсь справді нечуваний і зухвалий бунт, янби редакція пластового органу не підкорилося ясній ухвалі компетентних фахівців і найвищого проводу — хоч і могла мати деякі свої застереження і воліла б уживати давньої форми "сеніор". І це називається: "самовільно накиннути свою назву"! Як може голова УПС так несумлінно перекручувати відомі фанти і так неправдиво інформувати членство УПС?! Чи треба аж пригадувати пл. сумління і пл. закон? А закид "самоволі" і "своєї назви" стосується не до кого іншого, а власне до "сеніорів", які з доброго дива, за смішну дурницю — їо — зчинили страшенну бучу з великою шкодою для організації і, не розуміючи нічого і ніяк в мовознавстві, уперлися самовільно поправляти правопис і накиннути йому свою "поправлену" назву! Як наслідок таких мовознавчих трудів треба буде завести у словнику нове гасло: "Сеніор — пластовий сеньйор". Ще один лавровий листок до славної історії Пласту.

"Вона (мова про назву — І.В.М.) може бути змінена легально лише на В.Р. УПС, а не групою пластунів ("мовознавців") з Пл. Шляху".

Авторові "Відповіді" добре відомо, що в П.Ш. нема якоїсь неокресленої групи пластунів, а є група, що називається редакцією П.Ш. і відповідає за його зміст і форму. А В.Р. УПС може собі видумувати назви, яні завгодно, але не має морального права перекручувати загально прийняті й уживані слова, як от сеньйор. Тому тут говорити про легальність не до речі, бо це радше заперечення всякої легальності й правопорядку. Не має такого права й КУПО, але раз найвищий орган Пласту пішов по лінії нехтування громадським правопорядком, то редакція П.Ш. муситиме з жалем і проти переконання підкоритися його ухвалі, ноли вона буде офіційно подана до загального відома. Досі цього не сталося.

Врешті чому автор пише про "мовознавців" з П.Ш. у лапках? Чи це, щоб виявити сумнів у їхніх кваліфікаціях, чи легнованення, чи просто, щоб їм (по-братерськи) трохи дошкулити? Колись нас учили: "Не роби іншому, що тобі не мило". Голова УПС за фахом лікар. Як він почувався б, янби так і про нього писали "лікар"? Кожний може оцінювати його кваліфікації, як собі бачає, але він тани справді лікар — без лапок. Те саме стосується й до мовознавців. Жаль, але треба знов пригадувати пл. закон...

Із сеньйорським привітом!

І. В. Манастирський, мовний редактор П.Ш.

Копія: Начальний Пластун

12-го жовтня 1977.

Дорогі Подруги і Друзі!

В часі, коли наш, так почитний журнал "Пластовий Шлях", орган пластової думки — з віком потрохи зсихається, кожен з нас, його читачів бажав би прочитати в ньому щось нове і цікаве.

І так, взявши до рук останній примірник "Пластового Шляху" ч. 3/54, я зразу почав переглядати зміст. Мені одразу кинувся в очі допис пл. сен. "Ану вгадайте" під заголовком "Від голови риба смердить". Підпис автора і заголовок такі, що я вирішив одразу читати, бо цеж щось оригінального.

Отже пл. сен. "Ану вгадайте", — Ви маєте журналістичний хист і допис Вам вдався. Такого "жартівливого" змісту статей у "Пластовому Шляху" треба "побільше". Тоді журнал стане "більш популярний" і ширше обговорений.

А писати такий допис не так то й важко. Бо в дописі є деякі факти уже устарілі, а дещо, що може статися, деякі факти промовчені, а другі прикрашені, а ще інші цілком скривлені. В усякому разі, коли пишемо жартівливо, то нема зобов'язання придержуватися фактів, а так би мовити все опирається на прислів'ю "одна баба сказала". Для цього несконечно навіть бути на початку тих, так "гарно" описаних сходин ОП УПС.

Мене цікавить тільки одне. Ви Друже чи Подруго пл. сен. "ну вгадайте", як журналіст чи журналістка мусите знати, що у фейлетонах допускається псевда, але коли в дописі є ряд образ і облиття помями ряду сеніорів з різних галузей пластової діяльності, тоді обов'язує підпис автора.

Я сподівався від редакції пластового журналу більшого такту та певної міри журналістичної етики.

Популяризуйте журнал, але не в такий спосіб як Ви це робите. Лаєте когось, тоді не ховайтесь за псевдом, а підпишіться.

В редакційній статті є поучення про дружбу, єдність і взаємну пошану. Чи не варто редакції почати від себе переводити це практично в життя.

З пластовим привітом СКОБ!

Пл. сен. Олександр Марченко

*Прошу помістити зміст цього листа на сторінках журналу "Пластовий Шлях".**

(До листа пл. сен. О. Марченка з 12 жовтня 1977 року)

В и а с н е н н я :

Допис "Від голови риба смердить" був подуманий як фейлетон з гумористично-сатиричною закраскою, у якому "перепало" дещо і членам редакції. Але ми не думали ображатися, бо автор явно розраховував на почуття гумору заторкнених осіб, які зуміють сприйняти відповідно навіть власну карикатуру. Так водиться у світі: наприклад, політичні гумористи чи карикатуристи часом навіть злобно зображають провідних політиків, а то й керівників держави. Карикатури дуже поширені в культурному світі, і належить, можна сказати, до вищого стилю чи доброго тону вміти посміятися з самого себе. Міністри, прем'єри і президенти за карикатури не ображаються. Але наші читачі знайшли в дописі "ряд образ і облиття помилами ряду сеніорів"; а коли так, то автор, очевидно, помилився і нам не залишається нічого іншого, як тільки в нашому і його імені прохати вибачення в заторкнених осіб. Редакція.

У Біблії знаходимо потвердження нашого уявлення про визначені три форми людей. Так, — символізму перемогу людини розуму-рації над людиною фізичної сили бачимо в убивстві нерозумного велетня Голіята маленьким, молоденьким, хитрим, спритним і розумним Давидом, що неназе знаменував перемогу людини розуму, хитрощів і обдурювання і був образом людини бездушною рації. Христос «Син Давида», що приносить духа живого на землю, приносить нові заповіді і віщує перемогу та панування духа людини, є ідеалом цієї людини. Символічним образом появи нової властивості людини було зшествя Св. Духа на Апостолів. (Вільний переказ думок П. Т. де Шардена).

НАШІ ПОМИЛКИ

У числі 3 (54) ПШ трапилися помилки, які затемнюють зміст.

Стор. 14, рядок 11 знизу: замість "описів" має бути "опусів".

Стор. 32, рядок 10 знизу: замість "то всі ми" має бути "то не всі ми".

Стор. 31, рядок 7 згори замість "Тамойшайтіс" має бути "Тамошайтіс".

Стор. 35, рядок 10 знизу замість "українського та визвольного руху у XX столітті" має бути "та українського визвольного руху у XX столітті".

ДАТКИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД “ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ”

від 1 серпня до 31 грудня 1977 р.

США:

\$97.50

Члени Пластової Станиці, друзі і знайомі, Денвер, на нев'янучий вінок св. п. пл. сен. Богдана Федущана.

\$20.00

Пл. сен. Павло Клим, Чікаго, замість квітів на могили св. п. Наталії Вараниці, св. п. о. д-ра Михайла Коржана і св. п. проф. Степана Леннавського.

по \$5.00

Пл. сен. Василь Литвин, Чікаго; пл. сен. Ярослав Ганневич, Чікаго; пл. сен. Лев Штинда, Нью Гайд Парк.

\$4.00 — Д-р Анатоль Литванівський, Кроун Пойнт.

по \$2.00

Пл. сен. Павлина Скремета, Трентон; пл. сен. Роман Стельмах, Балтімор; Пластприят, Ютіна; пл. сен. Ірина Кравців, Філадельфія.

\$1.50 — пл. сен. Борис Павлюк, Кінг оф Прашія.

КАНАДА:

\$552.25

Члени Пластової Станиці, друзі й знайомі, Вінніпег, замість квітів на могилу св. п. пл. сен. Миколи Оброци. (Цю суму розділено на всі пластові журнали — “Готуйсь”, “Юнан” і “Пл. Шлях”).

\$15.00

Пл. сен. Софія Залозецька, Вінніпег, замість квітів на могилу св. п. пл. сен. Люби Пясецької.

по \$2.00

Василь Габрович, Гамільтон; пл. сен. Роман Сенчун, Вінніпег.

АВСТРАЛІЯ:

по \$1.25

Пл. сен. Ю. Вовн, Гілдфорд; пл. сен. О. Шестовський, Горрес Галл.

Від 1 липня до 31 грудня 1977 р. склали на пресовий фонд “Пл. Шляху”:

Із США 11 датків — \$146.00; з Канади 4 датки — \$571.25; з Австралії 2 датки — 2.50. Разом — \$729.75.

Замість квітів на могилу

св. п.

пл. сен. ЛЮБИ ГАБРОВИЧ-ПЯСЕЦЬКОЇ

складаю \$15.00 на пресовий фонд пластових журналів

пл. сен. Софія Залозецька, Вінніпег, Канада

На нев'янучий вінок
нашого незабутнього Друга

пл. сен. праці БОГДАНА ФЕДУЩАКА

складаємо \$97.50 на пресовий фонд "Пластового Шляху"

і \$97.50 на допомогу політичним в'язням в Україні

\$25.00 — д-р Оксана і Річард Росс;

по \$20.00 — д-р Т. і А. Шалаути, Софія і Іван Костюни, Арета і Орест Колодії;

\$15.00 — Колорадо Фолл Арт Кон.

по \$10.00 — Корнель Крупський, Дора і Любомир Колтунюни,
д-р Сергій і Марія Кротюни, Ярослав Стецюн, Марія і Іван Фіглюси,
Оля і Василь Хадаї, Ірина і Мирослав Кальби, Павлина і Володимир
Цібрії, Євгенія і Олександр Світові;

\$5.00 — Євген Снилин, Денвер, Колорадо, США.

Замість квітів на могилу

св. п.

пл. сен. МИКОЛИ ОБРОЦИ

складено разом \$552.25 на пресовий фонд пластових журналів.

по \$25.00 — Євгенія Оброца (дружина), Кредитова Спілка "Карпатія",
Відділ КУК-у у Вінніпегу.

по \$20.00 — А. і І. Начори, Н. і М. Шуфлини.

по \$15.00 — Осередок Праці УПС, Клюб Книголюбів,

по \$10.00 — М. Баняс, Е. і Ю. Бабії (Іслінгтон, Онт.), Ю. і Л.
Гвоздуличі, А. Господин, В. і Л. Гуни, Л. Гнатюк, Т. і Е. Гумницьні,
Т. Даревич, В. і І. Коритовські, А. Курдин, Р. і Г. Ковалі, І. і
Н. Ковалевичі, Д. і М. Кидоні, С. і М. Корбутяни, Б. і Н. Леськові,
М. і Н. Марунчани, П. Мигалюк, С. Оленішин-Чубата, І. і П. Ро-
манюни, П. Салига, Р. і Е. Саведчуки, Р. і О. Сенчуки, Д. Чубата-
Вілзон (Онт), В. Цап, Ж. Човган (Міннеаполіс), А. і Г. Шепертиць-
кі, А. Сураський.

по \$5.25 — Н.Н.

по \$5.00 — В. Атаманчук, Б. і О. Бальки, В. і І. Божики, Е. Вівчар,
В. Вельгаш, Н. Гаврачинська, Е. і З. Денени, В. і С. Ільницьні,
М. і С. Залозецькі, О. Каліцінський, С. Каралаш, О. і Л. Котовичі,
В. Корбутян, П. і А. Корбутяни, А. Лівіцкі, А. Муринець, О. Неґрич,
М. Новицький, М. Попель, Н. і А. Папіші, Д. і Я. Продани, С. Рога-
тинський, М. Саранула, С. Шуляневич, М. Шепертицьна.

по \$2.50 — М. Садле, М. Боян.

по \$1.00 — Гуменюк, Т. Шкреметна.

ЗАЛІЗНИЙ ФОНД ПЛ. ВИДАВНИЦТВА

Залізний фонд був подуманий як фінансова база для праці видавництва. Його ініціатором був пл. сен. Володимир Соханівський. Восени м. року склав пл. сен. Микола Ценко — 100 дол. з обіцянкою скласти більше датнів в міру дальших пожертв від інших жертводавців.

ДАТКИ НА ЗАЛІЗНИЙ ФОНД ПЛАСОВОГО ВИДАВНИЦТВА

від початку 1973 р. до кінця 1977 р.

США:

Курінь УПС-он "Верховинки" — \$525.00, члени Куреня УПС-ів "Побратими" — 300.00, Пластова Станиця, Ньюарк — 300.00, Пластова Станиця Боффало — 150.00, Курнь УСП-ів "Орлинівці" — 100.00, Курінь УСП-ів "Чорноморці" — 100.00, Пластова Станиця Дітройт — 97.00, Пластова Станиця Коговз — 45.00, Пластова Станиця Кентон — 39.00, Пластова Станиця Нью Гейвен — 36.00, Пластова Станиця Пассейк — 171.75, Крайова Пластова Старшина Нью-Йорк — 25.00, Пластова Станиця Вашингтон — 15.00, Пластова Станиця Рочестер — 4.00, Члени 8-го Куреня УПС-ів ім. Гр. Орлика — 20.00, Пл. сен. Ольга і д-р Микола Кузьмовичі, Бабилон — 320.00, пл. сен. о. Богдан Смик, Ютіна — 50.00, св. пл. пл. сен. Зенон Корчинський, Бронкс — 50.00, службовці УНСоюзу і щоденника "Свобода", Джерзі Сіті — 165.00, Г. Кульчицька і Склепкович, Нью-Йорк — 40.00, пл. сен. Володимир Мерещак, Ветерсфілд — 50.00, пл. сен. д-р Андрій Лемішкна, Балтімор — 20.00, ст. пл. Марта Городиловська, Чікаго — 6.00, друзі і знайомі замість нвітів на могилу св. п. пл. сен. Володимира Дармохвала, Нью-Йорк — 50.00.

США разом — \$2,678.75.

КАНАДА:

Пл. сен. Тоня Горохович — 100.00, пл. сен. Іван В. Манастирський — 100.00, пл. сен. Володимир Соханівський, Торонто — 300.00, пл. сен. о. Володимир Івашко, Саскатун — 100.00, Пластова Станиця, Торонто — 419.80, Пластова Станиця, Едмонтон — 34.00, Пластова Станиця, Оттава — 50.00, Пластова Станиця, Ст. Кетерінс — 33.75, Пластова Станиця, Вінніпег — 50.00, ОП УПС, Вінніпег — 62.00, ДЖЕТФРО Інвестиції, Торонто — 100.00, ст. пл. Леся Радневич, Торонто — 6.00, ст. пл. Марта Велигорська, Вестон — 5.00, пл. юн. Марта Яців-Журанівська, Торонто — 3.00.

Канада разом — \$1,363.55.

АВСТРАЛІЯ:

Пластова Станиця, Аделейда — 13.21, Пластова Станиця, Брізбен — 17.51, Пластова Станиця, Сідней — 175.80.

Австралія разом — \$206.52.

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ:

Пластова Станиця, Вольвергамтон — 94.00, Пластова Станиця, Лестер — 31.49, Пластова Станиця, Ноттінгам — 24.23, Осередон Пластприяту, Лондон — 103.10, Осередон Пластприяту, Манчестер — 80.40, Осередон Пластприяту, Брадфорд — 69.45, Осередон Пластприяту, Лестер — 67.45, Осередон Пластприяту, Вольвергамтон — 21.40, Осередон Пластприяту, Ноттінгам — 19.80, Осередон Пластприяту, Дарбі — 9.90, КПС Великобританія — 28.50, пл. сен. Ольга Пендюк, Лондон — 28.00, пл. сен. Ярослав Мицко, Ловборо — 25.50.
Великобританія разом — \$603.22.

НІМЕЧЧИНА:

Крайова Пластова Старшина, Мюнхен — 194.00.
Усі разом — \$5,046.04.
ХТО ЧЕРГОВИЙ?

“НЕ МОЖНА ЗАНЕДБУВАТИ ТАКЕ ЦІННЕ НАДБАННЯ”

Музична Комісія при КЦУШР-ди має тут на увазі не лише повідомити про програму, але й показати працю всіх знаних нам, досі популярних, декотрих уже й світової слави композиторів, музиків, учителів, диригентів!

Музична Комісія КЦУШР, оцінюючи саме всіх вище наведених фахівців на хоровому чи музичному полі, видала друком у місяці серпні 1977 р. 1-шу Програму для навчання співу в Рідних Школах і Курсах Українознавства. У Програмі цій знаходяться й інші матеріали для різного роду імпрез у школах і поза школою, у наших українських організаціях. Метою нашою є забезпечити молоді українські покоління у Канаді не лише повновартісним вихованням, але й плекати серед них любов до нашої рідної пісні, а вона ж вкорінює любов до Рідного Краю!

Взоруючись на нашому першому виданні програми співу, ми будемо поширювати нашу культурно-освітню працю на полі музичному й хоровому, тим більше що маємо тут спрможність у тій вільній країні в Канаді виконувати це під шляхетним гаслом багатокультурности.

Програми можна набути в книгарнях — Арка 575 Queen St. W. і “Вест Арка” 2282 Bloor St. W. та в крамниці “Ольга” 768 Queen St. W. в Торонті.

Музична Комісія КЦУШР

БЮЛЕТЕНЬ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ

РЕЗОЛЮЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ 7 ЗБОРУ КУПО

I. Загальні постанови і привіти

1. Учасники 7 Збору КУПО, стверджуючи незаперечне право й непохитну волю Українського Народу на Батьківщині до самостійного державного життя, виявляють свій подив та підтримку й солідарність із змаганнями учасників руху спротиву за людські й національні права.
2. Учасники 7 Збору КУПО у духовому єднанні з Батьківщиною вітають українську молодь на Рідних Землях та всю українську молодь у розсіянні, зокрема молодь зорганізовану в молодечих організаціях.
3. Учасники 7 Збору КУПО вітають українські Церкви на Батьківщині й у діаспорі, як носіїв української духовости, сподіваючись, що вони будуть і в майбутньому на сторожі цієї духовости. Збори вітають Ієрархів і Проводи всіх українських Церков, а особливо Патріярха Української Помісної Католицької Церкви, Їх Блаженство Йосифа І і Митрополита Української Православної Церкви, Їх Блаженство Мстислава.
4. 7 Збір КУПО, який відбувається в США у ювілейному році з нагоди 200-річчя незалежності цієї країни, поручає пластовим проводам у співпраці з громадськими чинниками в країнах свого поселення докласти зусиль, щоб уряди цих країн підтримали загальнолюдські ідеали індивідуальної свободи і національної незалежності українського народу.

II. Резолюції та рекомендації комісій

Резолюції та рекомендації Виховної комісії

УПЮ:

1. Перестерігати рекомендацію ПКД ч. 1-07, яка звучить: "Елітарність у Пласті та зв'язану з цим селекцію членства слід розуміти як вимогу до членства плекати моральні та етичні цінності. Щойно завдяки наявності цих цінностей у членства Пласт як цілість стає елітарною організацією".
2. Згідно з рек. ч. 1, в виховній праці УПЮ слід присвятити головну увагу поглибленню пластової ідеології, як основи пластового характеру, беручи до уваги всі аспекти пл. діяльності (проби, вмілості, табори і т.п.) У випадку старшого юнацтва наголосити самовиховання та провідництво і звернути увагу на підготовку до громадської праці (через ближчий контакт з українською громадою та всіма аспектами громадського життя).

3. Доручається головним булавним УПЮ поклинати комісію для ґрунтовної перевірки та аналізу вишколів УПЮ в концепції схеми всіх вишколів в Пласті.
4. Рекомендується, щоб вимоги пластових умілостей були ті самі для юнанів і юначок і щоб були видані в одному посібнику.
5. Рекомендується, щоб провід Скобиного Круга подбав про видання посібника для виховників з порадами і відповідною бібліографією, потрібною для проведення пластових юнацьких проб.
6. Доручається головним булавним ініціювати зустріч членів виховних секторів КПСтаршин принаймні раз на два роки (побажано щорічно) для узгодження поглядів і обміну думок про різні виховні поточні проблеми в країнах.
7. Доручається Головній Пластовій Булаві пересилати до всіх КПСтаршин проекти нових правилників чи зміни до існуючих, як напр. правильник КПВ і пл. вмілостей — для одержання opinii даної країни, і тільки після узгодження завваг проголошувати їх у "Вістях ГПБ".
8. Занймається звернути напрям праці в УПЮ до підставових засад Пласту! Виховники юнанів (-ок) та юнацтво повинні вернутися до підставових ділянок у "Житті в Пласті" — З Головні Обов'язки Пластуна, Пластовий Закон, Пластовий Обіт, Пластовий Гимн, і підставова програма УПЮ — I, II і III проби. Крайові організації повинні докласти більше зусиль, щоб допомогти виховникам провести засади "Життя в Пласті" в практику — в життя.

УПН

1. В обставинах діаспори, де є потреба, можна творити пластовий садочок під назвою "Пташки при Пласті". Програма і методика, як танок ма-теріяли вже виготовлені і є в процесі остаточного оформлення.
2. Для уодностайнення виховного процесу й поглиблення праці в УПН схвалено:
 1. Використовувати вмілості: "Грай-жучка" і "Любитель назон" для 6-річних новачат.
 2. У підготові до новацьких проб уведені як обов'язкові:
 - а) новацька вмілість "Сторож рідного вогнища" до 1-ої проби,
 - б) історичні ігрові комплекси:
 - "Отрок" — до 2-ої проби,
 - "Джура" — до 3-ої проби,
 - "Звідун" — по 3-ій пробі, перед переходом до УПЮ для нованів, для новачок аналогічно будуть випрацьовані відповідні історичні ігрові комплекси.

3. Пропонується (у зв'язку з порадами психологів) змінити новацький закон:
Новий текст новацького закону:
 1. Нован любить Бога і Україну.
 2. Нован слухається батьнів і виховників.
 3. Нован робить добрі вчинки.
 4. Нован дотримується правил у грі.
 5. Нован старається бути щораз ліпшим.
4. Пропонується змінити назву новацького уладу з: "Улад Пластових Нованів
Улад Пластових Новачок" на "Улад Пластунів Нованів/Улад Пластунов
Новачок".

Резолюції і реноментації Господарсько-видавничої комісії

I. Резолюції господарські:

а) Комісія прийняла в основному пропонований ГПБулавою бюджет, з тим, що беручи до уваги потребу розвинути діяльність УСП, підвищено загальну суму на 1977 рік з 8,045.00 на 8,910.00. На роки 1978 і 1979 загальні суми 8,045 і 8,490 підвищено до 9,250 і 9,700 (підвишна — 1,200 — УСП 2,000), з тим, що сума вplat КПС ЗСА і Канади має бути розділена пропорційно до членства.

б) Передискутувавши критичний фінансовий стан пластових видань, Господарсько-видавнича комісія одноголосно вирішила пропонувати Зборів таний бюджет на роки 1977 — 1979:

річні видатки 73,000

річні прибутки	ЗСА	40,000
	Канада	13,000
	Австралія	5,000
	інші країни	1,000

Прибутки з країн 59,000

Інші прибутки 14,000

разом 73,000

— КПСтаршини зобов'язані зібрати ті суми на видавництво способом, який найбільше відповідає обставинам у даній країні.

— КПСтаршини зобов'язуються прислати зібрані фонди у двох ратах:

перша — передплати: до 1 березня кожного року,

друга — видавничий фонд — до 1 вересня кожного року.

— Збір зобов'язує адміністрацію пластових видань висилати журнали тільки на подані адреси, які КПСтаршини мають переслати до адміністрації до 1 січня кожного року.

Ці постанови зобов'язують від 1-го січня 1977 року.

в) Збір КУПО зобов'язує нову ГПБулаву перевірити і правно оформити Видавництво — до кінця червня 1977 р.

II. Резолюції в справах видань:

1. Впровадити в юнацьких куренях пост кореспондента-дописувача до журналу "Юнан" для ближчого контакту поміж юнацтвом і їхнім журналом. Обов'язком того дописувача є дбати про дописи до "Юнана" і до преси взагалі та про те, щоб принаймні раз у рік юнацькі курені видавали курінну газетку-хроніку. Далі — дописувачі спільно зі зв'язковими мають дбати про "Молоде перо" та інші засоби плекання української мови (конкурси, змаги і т.п.)
2. Виховники новацтва і юнацтва повинні принаймні раз на місяць використовувати числа "Юнана" і "Готуйсь" на сходинах з новацтвом і юнацтвом.
3. Провідники вишколів і дошколів пластових виховників повинні знайомити учасників вишколів із "В дорогу з юнацтвом" і "Вогнем Орлиної Ради" та інформувати їх про те, як використовувати ці журнали у виховній праці.
4. Ношові, гніздові та зв'язкові зобов'язані ознайомити своїх виховників із "ВДЗЮ" і "ВОР". Станиці повинні передплачувати ці журнали для всіх активних виховників.
5. Станиці повинні мати комплекти "ВОР", "ВДЗЮ", "Готуйсь" і "Юнана" і зробити ці видання доступними для всіх виховників через свої бібліотеки.
6. Збір зобов'язує всі Крайові Пластові Старшини доповнювати, щоб усі виховні й вишкільні видання появлялися в числах "ВОР" і "ВДЗЮ", а не були розпорошені в крайових та льональних виданнях.
7. Слід звернутися через СКВУ до вчителів шніл українознавства зі закликом, щоб вони користувалися у своїй праці пластовими виданнями ("Готуйсь" і "Юнан").
8. Збір висловлює побажання, щоб докласти всіх старань, щоб виховні журнали доходили до молоді своєчасно.
9. Доручається видавничому секторові ГПБулави перемінити "Пластовий Шлях" у формі, змісті, вигляді, френвенції появи тощо так, щоб цей журнал максимально відповідав потребам уладів старшопластунства, сеніорату і Пласприятю.

III. Окремі постанови

1. 7 Збір КУПО доручає Головній Пластовій Булаві та Головній Пластовій Раді звернути особливу увагу на діяльність УСП і в плані своєї діяльності мати допомогу цьому уладові в плянуванні і виконванні старшопластунської діяльності.
2. 7 Збір КУПО доручає Головній Пластовій Булаві поробити відповідні заходи для збереження і централізації пластового архіву й музею та поникати для цього окремого діловода.

РЕЗОЛЮЦІЇ СТАТУТОВОЇ КОМІСІЇ ТИХ ЗБОРІВ КУПО

Згідно з статтею X, §2 статуту Конференції основні постанови та зміни статуту в статтях I і II та §16 Статті V, вичислені в уступах А і Б, точки 1 до 11, наберуть зобов'язуючої сили щойно тоді, коли будуть ратифіковані крайовими пластовими з'їздами щонайменше двох третіх членських організацій більшістю двох третіх відданих голосів.

А. ОСНОВНІ ПОСТАНОВИ.

1. Змінено "Об'єднання Українського Пластового Сеніорату" на "Улад Пластового Сеніорату".
2. Введено термін "пластун сеніор" замість дотепер уживаного терміну "пластовий сеніор". Через аналогію, належить ввести відповідний граматично термін для жінок.
3. Змінено термін "голова Українського Пластового Сеніорату" на "Головний Булавний Уладу Пластового Сеніорату".
4. Прийнято як обов'язуючий в Пласті спосіб писання слова "сеніор" та його похідних через "ніор".
5. Піднесено горішній вік в Уладах Старших Пластунів і Старших Пластунк з 28 до 31 літ. Згідно з цим, обов'язуюча тепер горішня границя віку в УСП є від 24 до 31 літ. У цих рамках можна крайова пластова організація може визначити для свого терену найбільш догідні границі віку. Всі ці справи підпадають під постанову Статті V, §16, точна г) статуту Конференції: постанови про членство в Пласті — дефініція і вікові групи.

Б. ЗМІНИ СТАТУТУ В СТАТТЯХ I і II та §16 СТАТТІ V.

6. Змінено заголовок Статті I з "Мета Конференції" на "Завдання Конференції".
7. При кінці тексту Статті I додано речення: "Для здійснювання вищезгаданих завдань Конференція обирає свої органи та ініціює спільні дії всього Пласту".
8. Змінено заголовок Статті II з "Завдання Пласту" на "Мета Пласту" та додано при кінці заголовка слова: "члени Пласту".
9. Змінено в Статті II, §1 перше речення, яке по зміні звучить так: "Метою Пласту є всебічне і патріотичне самовиховання української молоді".
10. Введено в Статті II новий уступ, §7 з постановами про основні типи членства в Пласті:

"§7. Члени Пласту:

а) Пласт гуртує в своїх рядах новацтво, юнацтво, старше пластунство і сеніорат. Членство в цих чотирьох вінових групах дає змогу продовжувати безпереривно життя в Пласті.

б) Допоміжним з'єднанням в Пласті є Пластприят, який гуртує приятелів Пласту, в першу чергу батьнів пластової молоді, котрі помагають Пластові морально і матеріально.

в) Пластове новацтво, юнацтво, старше пластунство і сеніорат, а також приятелі Пласту є зорганізовані в крайових пластових організаціях".

11. Скреслено в Статті V, §16, пункт б) слова "разом із вимогами проб" (в новім статуті буде це §17, пункт б). Пункт цей по зміні звучить так: "б) самовиховна пластова метода (стаття II, §5).

В. ЗМІНИ СТАТУТУ І ГРАМОТИ ПРО НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА.

Всі ці зміни зобов'язують з хвилиною їх схвалення.

Вступ:

12. Змінено назву члена Конференції "Сполучені Штати Америки" на тепер уживану назву цієї країни "З'єдинені Стейти Америки" або іншу, яка буде обов'язувати в статуті цієї членської організації.
13. Змінено кінець першої частини вступу, як слідує: "...так як їх склав і оформив в Україні д-р Олександр Тисовський".

Стаття IV.

14. В тексті §3 скреслено слова: "або її члени листовним голосуванням".
15. Встановлено новий §6 такого змісту: "Керівні органи членських організацій пересилають щорічно письмові звіти зі своєї діяльності органам Конференції: Крайові Пластові Ради — Головній Пластовій Раді, Крайові Пластові Старшини — Головній Пластовій Булаві".

Стаття V.

16. Змінено текст §7, як слідує: "Звичайні Збори скликає Головна Пластова Булава, повідомляючи про це всі членські організації принаймні шість місяців перед Зборами з пропозицією порядку нарад. Членські організації можуть упродовж 60 днів зголосити пропозиції на зміну цього порядку або нові справи з відповідною мотивацією. Остаточний порядок нарад проголошує Головна Пластова Булава на три місяці перед Зборами. Ніякі нові справи не можуть бути прийняті до порядку нарад під час Зборів.
17. Змінено в §9, що президія Зборів складається з "голови, його заступників і секретарів".
18. Змінено §11, як слідує: "Членські організації, які діють на континентах інших, ніж місце Зборів, можуть у виняткових випадках бути заступлені на Зборах уповноваженими".
19. Змінено §12, як слідує: "Уповноваженими можуть бути повноправні члени однієї з членських організацій, які в даний час не є представниками іншої членської організації, зареєстрованими в тому характері Головною Пластовою Булавою (стаття V, §4). Уповноважені діють і голосують згідно з Інструкціями своїх мандатів. Один уповноважений не може репрезентувати більше, як чотири голоси".
20. Встановлено новий §13 такого змісту: "Члени Головної Пластової Ради та Головної Пластової Булави і члени їхніх номісій є учасниками Зборів з дорадчим голосом.
21. Дальші §§ дістали чергові числа. Попередній §16 дістав число 17 і відповідно змінено це в тексті §18 цієї статті та в статті X, §2.

22. Змінено текст §19 (давні §18), як слідує: “Збори є відкриті для всіх членів Пласту, однак без права антивної участі в пленарних нарадах”.

Стаття VI.

Цю статтю змінено основно і тому подається її повний текст.

23. “§1. Головна Пластова Рада є сторожем ідейної і організаційної єдності Пласту.

§2. Головна Пластова Рада складається з сімох членів і трьох заступників, обраних Зборами Конференції, і з одночасних голів крайових пластових рад.

§3. Збори обирають голову Головної Пластової Ради, його заступника, секретаря і чотирьох членів та трьох заступників, — кожного окремих голосуванням.

§4. Обрані Зборами члени Головної Пластової Ради творять її Президію, а Президія разом із головами крайових пластових рад творить пленум Головної Пластової Ради.

§5. Якщо член Головної Пластової Ради стане неспосібним виконувати свої права й обов’язки, Президія Головної Пластової Ради понизує на час його неспосібності одного зі заступників.

§6. Завданням Головної Пластової Ради є:

а) авторитетно і зобов’язуючо інтерпретувати постанови цього статуту;
б) з власної ініціативи, або на пропозицію Головної Пластової Булави, однієї з Крайових Пластових Рад або однієї з Крайових Пластових Старшин — постановляти, чи ухвала або поступовання будь-якого пластового проводу чи органу згідна з метою, ідейними основами або пластовою самовиховною методою, з’ясованими в статті II. цього статута, — як теж, чи вони згідні з прийнятими пластовими устроєвими чи звичаєвими формами;

в) щорічно перевіряти діяльність Головної Пластової Булави й інформувати про вислід перевірки членські організації;

г) на внесення Головної Пластової Булави затверджувати зміни в її особовому складі;

д) на прохання Головної Пластової Булави або з власного почину давати Головній Пластовій Булаві у важливих справах свої оцінки;

е) скликати Надзвичайні Збори Конференції згідно зі статтею V, §8 цього статуту.

§7. Головна Пластова Рада діє на основі схваленого нею правильного, який має бути затверджений Зборами Конференції”.

Стаття VII.

24. Змінено §1, як слідує: “§1. Збори Конференції обирають виконний орган Конференції — Головну Пластову Булаву в складі:

а) голова,

б) 1-ий заступник голови для виховних справ,

в) 2-ий заступник голови,

г) секретар,

д) головний булавний Уладу Пластового Сеніорату,

- д) головний/а булавний/а Уладу Старших Пластунів і Уладу Старших Пластунок,
 - е) головний булавний Уладу Пластунів Юнаків,
 - є) головна булавна Уладу Пластунок Юначон,
 - н) головний булавний Уладу Пластових Нованів,
 - з) головна булавна Уладу Пластових Новачон,
 - и) діловод дослідно-плянувальної номісії,
 - й) діловод Пластприяту,
 - і) діловод фінансів і господарства,
 - ї) діловод видань,
 - н) інші діловоди в міру потреби.
- Крім цього до складу Головної Пластової Булави входить попередній її голова”.

25. Скреслено §2 про спосіб вибору головних булавних Уладу Пластового Сеніорату та Уладів Старшого Пластунства.

26. Змінено текст §2 (давній §3) як слідує: “§2. В разі потреби склад Головної Пластової Булави може бути збільшений додатковими членами для визначених їм ділянок діяльності, однак не більше третини членів вибраних Зборами Конференції. Всі зміни в особовому складі Головної Пластової Булави переводить Головна Пластова Рада на внесення Головної Пластової Булави”.

27. Змінено текст §4 (давній §5) як слідує: “§4. Завданням Головної Пластової Булави є:

- а) ініціювати, координувати і спомагати діяльність членів Конференції, спрямовану на реалізацію завдань Конференції, виконувати постанови Зборів Конференції і звітувати Зборам про свою діяльність;

- б) репрезентувати Конференцію в часі поміж її Зборами;

- в) дбати про те, щоб діяльність членів Конференції велася згідно з постановами статей I і II статуту та постанов Зборів Конференції, а в разі конечної і невідкладної потреби стосувати засіб, передбачений у статті IV, §5;

- г) вводити в життя постанови Головної Пластової Ради (стаття VI, §6);

- г) досліджувати назріваючі пластові потреби та плянвати їх реалізацію;

- д) щорічно звітувати Головній Пластовій Раді та інформувати членські організації про свою діяльність та господарювання фондами;

- е) підготовляти і склимати Звичайні Збори Конференції;

- е) підготовляти і склимати Пластові Конгреси”.

Стаття VIII.

28. Змінено в §2 початок уступа, як слідує: “§2. Підготову Конгресу і конгресової проблематики”.

29. Скреслено з тексту §3 слова: “10-річчі”.

30. Вставлено новий §4 такого змісту: “§4. Конгрес є відкритий для всіх членів Пласту”. Давній §4 дістав число 5.

Стаття IX.

31. Змінено текст §1, як слідує: "§1. Видатки, зв'язані з веденням діяльності Конференції, а саме: Начального Пластуна, Головної Пластової Ради, Головної Пластової Булави, Зборів Конференції та Пластових Конгресів покриваються з дотацій, уділюваних Конференції її членськими організаціями".

Стаття X.

32. Змінено текст §1, як слідує: "§1. Цей статут може бути змінений Зборами Конференції більшістю двох третіх відданих голосів на внесення Головної Пластової Булави, Головної Пластової Ради, або однієї з членських організацій, якщо:

а) зміни статуту були поміщені на порядку нарад при скликанні Зборів та

б) пропонувані зміни були подані до відома членським організаціям принаймні три місяці перед Зборами.

Така сама процедура обов'язує, коли схвалюється зміни в справах вичислених в статті V, §17".

Грамота про Начального Пластуна

33. В тексті §3 вставлено новий пункт б) такого змісту: "б) брати участь з повними управліннями у всіх пластових зборах, з'їздах, конгресах, конференціях чи сходах". Давній уступ б) дістав бунву в), а чергові уступи чергові бунви.

Додаткові постанови.

34. Всюди в тексті статуту, де є мова про більшість двох третіх голосів увести одноставно тав: "більшістю двох третіх відданих голосів".

35. Збори Конференції доручили Статутівій Комісії переглянути ще раз цілий статут, щоб справити мову, спрецизувати неясні постанови та узгіднити термінологію.

Г. ПРАВИЛЬНИК ВНУТРІШНЬОЇ ДІЇ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ РАДИ.

36. Збори Конференції затвердили предложений проєкт Правильника Внутрішньої Дії Головної Пластової Ради.

Г. ДОДАТКОВІ РЕЗОЛЮЦІЇ

37. Головна Пластова Булава повинна виготовити проєкт системи пластових відзначень для всіх уладів та зокрема застановитися, чи вищі пластові відзначення повинні бути доступними не тільки для сеніорів, але і для старшого пластуства. Це в зв'язку з піднесеннями віну в старшому пластустві до 31 літ.

38. Доручується віддати під розгляд Пластового Конгресу Третього тані справи:
- а) остаточне полагодження назовництва в Пласті;

б) справа типів членства в Пласті, а зокрема чи те, що в крайових пластових організаціях існують члени добродії та почесні члени, повинно знайти своє місце в статуті Конференції.

ГОТОВІСТЬ ГОЛОВНОГО І КРАЙОВИХ ПЛАСТОВИХ ПРОВІДІВ

за станом на день 1 листопада 1977 р.

А. Головний Пластовий Провід:

І. Головна Пластова Рада:

а) Президія:

пл. сеніори/ни: Яро Гладний (ЗСА) — голова, Дмитро Попадинець (Канада) — заст. голови, Богдан Колос (Канада) — секретар, Ганна Коренець (ЗСА) — член, Тарас Дурбан (ЗСА) — член, Василь Янішевський (Канада) — член, Тоня Горохович (Канада) — член, Володимир Ран (ЗСА) — заступник, Роман Копач (Канада) — заступник, Володимир Соханівський (Канада) — заступник.

б) Члени Пленуму: Голови НПРад:

пл. сеніори/ни: Євгенія Козьолковська — Австралія, Михайло Василин — Аргентина, Ярослав Гаврих — Великобританія, Євстрахія Гойдиш — ЗСА, Ігор Велигорський — Канада, Марніян Заяць — Німеччина. Помер 7. XI. 1977.

ІІ. Головна Пластова Булава:

пл. сеніори/ни: Любомир Романків — голова, Слава Рубель — І-ий заст. голови для вих. справ, Юрій Богачевський — ІІ-ий заст. голови, Віктор Яворський — секретар, Дарія Франкен — гол. булавна УПС, ст. пл. Борис Сірський — гол. булавний УСП-ів і УСП-ок, пл. сеніори/ни: Петро Содоль — гол. булавний УПЮ-ів, Люба Крупа — гол. булавна УПЮ-ок, Теодозій Самотулна — гол. булавний УПН-ів, Анізія Мандзій — гол. булавна УПН-ок, Іван Головінський — діловод дослідно-плянувальної комісії, Ярослав Турянський — діловод Пластприяту, Минола Василин — діловод фінансів і господарства, Зенон Дуда — діловод видань, Роман Рогожа — член (н. голова ГПБ).

Кооптовані члени-співробітники:

пл. сеніори: Осип Бойчун — редактор "Пластові Вісті", Ярослав Падох — правний дорадник ГПБ, Нестор Колцьо — референт етніч. славських організацій, Роман Вжесневський — представник ГПБ у СКВУ, Михайло Пежанський — референт архівів і фільмів, Павло Клим — архівар позапластової преси, Юрій Павлічно — референт філіателії, Рома Сохан — редактор позапластової преси, Тарас Дурбан — голова Статутowo-правильникової комісії.

ІІІ. Комісія для вибору Начального Пластуна:

пл. сеніори/ни: Тарас Дурбан — голова (Нуринь Тисовських), Ганна Коренець — член (Нуринь Греблі), Оксана Кузишин — член (Нуринь Верховинки), Марніян Титла — член (Нуринь Черв. Калина), Мирослав Рановський — член (Нуринь Лісові Чорти), Ярослав Федун — член (Нуринь Хрестоносці), Ярка Коморовська — член (Нуринь Лісові Мавни).

Заступники:

пл. сеніори/ни: Борис Павлюк (Нуринь Хмельниченки), Марія Леськів (Нуринь Чортополохи), Дарія Янубович (Нуринь Буриверхи).

Б. Крайовий пластовий провід в Австралії:

І. Крайова Пластова Рада:

пл. сен. Євгенія Козьолковська — голова, пл. сен. Ярослав Кужиль — член.

Члени Пленуму: Голови Станичних Пластових Рад.

II. Крайова Пластова Старшина:

пл. сеніори/ни: Василь Гладний — голова, Ірина Прудний — НКПластунок, Роман Дехнич — НКПластунів, Анатолій Жуківський — секретар, Юрій Сиван — реф. фін. і госп., Гліб Дубин — реф. організації, Ростислав Теодорович — реф. преси, Євстахій Валіхновський — реф. Пластприяту, Ірина Круцько — з уряду голова КБ УПС.

В. Крайовий пластовий провід в Аргентині:

I. Крайова Пластова Рада:

пл. сеніори/ни: Михайло Василин — голова, Віктор Агрес — член, Маруся Литвин — член, ст. пл. Ольга Човга — заступник, ст. пл. Христя Буга — заступник.

II. Крайова Пластова Старшина:

пл. сен. Ігор Василин — голова, ст. пл. Андрій Шаварнян — заступник, ст. пл. Ірина Василин — писар, ст. пл. Юрій Данилишин — НКПластунів, ст. пл. Галя Соніл — НКПластунок, ст. пл. Юрій Пасіка — реф. фінансів, ст. пл. Роман Селянський — реф. УПН, ст. пл. Юрій Федішин — реф. вишколоу.

Г. Крайовий пластовий провід у Великобританії:

I. Крайова Пластова Рада:

пл. сеніори/ни: Ярослав Гаврих — голова, Михайло Добрянський — член, Ярослав Іваницький — член, Богдан Лешківський — член, Євген Луцик — член, Ярослав Мицько — член, Пеля Олесків — член, Ігор Рій — член.

II. Крайова Пластова Старшина:

пл. сен. Оксана Паращан — голова, пл. сен. Іван Кулин — НКПластунів,

ст. пл. Марта Єнкала — НКПластунок, пл. сен. Оля Пендюк — діл. організації і вишколів, ст. пл. Мотря Бірчан — секретар, пл. сен. Микола Попович — скарбник, ст. пл.ни Лев Іваницький — помічник, Іван Черненко — пом., пл. сен. Роман Дубіль. господар, пл. сен. Роман Паращан — господар, пл. сен. Ія Лагодінська — діл. УПС, п. Юрій Єнкала — діл. Пластприяту, ст. пл. Марта Єнкала — діл. публікацій, редактор "ПС", ст. пл. Мотря Бірчан — редактор "Вістей", пл. сен. Марійка Бабиц — реф. УПН, ст. пл. Адріян Єнкала — реф. УПЮ-ів, ст. пл. Мотря Бірчан — реф. УПЮ-он.

Г. Крайовий пластовий провід в ЗСА:

I. Крайова Пластова Рада:

пл. сеніори/ни: Євстахія Гойдич — голова, Юрій Богачевський — член, Сергій Заполенно — член, Дмитро Косович — член, Христина Навроцька — член, Северин Палидович — член, Володимир Пилишенно — член, Валентина Ширай — член, Стефанія Король — заступник, п. Антін Тимкевич — член.

II. Крайова Пластова Старшина:

пл. сеніори/ни: Андрій Мицько — голова, Наталія Коропецька — I заст. гол. вих. сентора, Юрій Тарасюк — НКПластунів, ст. пл. Ярка Коморовська — НКПластунок, пл. сен. Ігор Раковський — гол. кр. таб. комісії, ст. пл. Она Грицан — діл. вишколоу УПН, пл. сен. Іванна Ганкевич — діл. вишколоу УПЮ, ст. пл. Любомир Білин — діл. тіловиховання, пл. сен. Ігор Сохан, II заст. гол. сентора зв'язку і організації, п. Минола Панченко — діл. Пластприяту, пл. сеніори/ни: Володимир Свинтух — діл. організації,

Олександра Юзенів — діл. преси, Таїса Турянська — діл. пл. видань, Нестор Колцьо — діл. снавтських зв'язків, Петро Нанонечний — III заст. гол. сект. госп. і фінансів, Михайло Белендюк — діл. майна і госп., Неоніля Сохан — IV заст., ген. секретар і гол. сект. адм. і архівів, п-і Зіна Рановська — секретар, ст. пл. Євген Котик — секретар, пл. сен. Мирослав Лабунька — гол. комісії відзначень.

Д. Крайовий пластовий провід у Нанаді:

І. Крайова Пластова Рада:

пл. сеніори/ни: Ігор Велигорський — голова, Ярема Веселовський — член, Ірина Внесневська — член, Зенон Татарський — член, ст. пл. Богдан Колос — член.

Члени Пленуму: Голови Станичних Пластових Рад.

II. Крайова Пластова Старшина:

пл. сеніори/ни: Богдан Пендзей — голова, Дарія Даревич — I заст. — кер. вих. діяльності, Юрій Борис — II заст. — кер. орг. діяльності, Роман Внесневський — голова попередньої наденції, Натална Головата — секретар, Орест Джулинський — діл. УПЮ-ів, ст. пл. Анна Шиптур — діл. УПЮ-он, пл. сен. Іван Франів — діл. УПН-ів, ст. пл. Христя Базилевич — діл. УПН-он, ст. пл. Михайло Ганч — діл. УСП, пл. сен. Андрій Харан — діл. УПС, п. Леонід Пенцан — діл. фінан-

сів, пл. сен. Ераст Гуцулян — діл. КПФонду, ст. пл. Ігор Бурачон — діл. зв'язку, п-і Марія Спольська — діл. Пластприяту.

III. Крайовий Пластовий Суд Чести:

пл. сеніори/ни: Роман Копач — голова, Адольф Гладилевич — член, Іван Лецишин — член, Ігор Бардин — член, Оріся Синишин — заступник, ст. пл. Андрій Маццо — заступник.

пл. сен. Василь Янішевський — голова статуткової комісії КПС.

Е. Крайовий пластовий провід в Німеччині:

І. Крайова Пластова Рада:

пл. сеніори/ни: Марніян Заяць — голова, Андрій Нуцан — член, Марта Мялковська — член, Антін Рибан — член, Маруся Саян — член.

II. Крайова Пластова Старшина:

пл. сен. Ігор Зубенко — голова, пл. сен. Ігор Мисько — заст. і реф. орг., ст. пл. Михайло Добрянський — секретар, пл. сен. Андрій Ребет — НК Пластунів, ст. пл. Маруся Заяць — НКПластунон, пл. сен. Григорій Комаринський — реф. фінансів і госп., пл. сеніори: Роман Рак — заст. реф. господарки, Тарас Яримович — заст. реф. фінансів, Іван Керестіль — кер. вих. діяльності, реф. преси, Володимир Кальваровський — голова КБ УПС.

З приводу втрати моїх Друзів

пл. сен. о. д-ра МИХАЙЛА КОРЖАНА
і проф. СТЕПАНА ЛЕНКАВСЬКОГО

складаю \$10.00 на пластові видання Головної Пластової Булави

пл. сен. кер. Павло Клим, Чінаго, США

Замість квітів на могилу

св. п.

НАТАЛІЇ ВАРАНИЦІ

складаю \$10.00 на пресовий фонд "Пластового Шляху"

пл. сен. нер. Павло Клим, Чікаго, США

З М І С Т

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

**: Чи може Пласт бути без преси, без книжок? — — — — — 1

ПИТАННЯ ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Архиепископ Ф. Ф. Понок: Ісус не є майстер ремонту — — — — — 5

Р. Внесневський: Роздуми в різдвяний час — — — — — 7

І. В. Манастирський: Підвалина Пласту — — — — — 9

МИ І НАШ НАРОД

В. Болюбаш: Націондинаміна визвольного процесу у світлі
філософської психології — — — — — 10

І. В. Манастирський: Люди, мавполюди і надлюди — — — — — 14

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

М. Ценно: Чи Пласт повинен забезпечити свою пресу фондами? — 25

В. Соханівський: Чому зміна в редколегії Пл. Шляху? — — — — — 29

І. В. Манастирський: Громадські відзначення — — — — — 31

Я. В. Соколин: Пластове добре діло — — — — — 33

МИ І НАШЕ ДОВНІЛЛЯ

О. Серафинецька: Виховання родинне і пластове — — — — — 37

**: МЛК — Міжкрайовий Листовний Ключ — — — — — 42

"ПЛЕКАЙТЕ МОВУ..."

Д. Даревич: Засоби плекання української мови серед молоді — — 44

Т. Горохович: Праця над мовою вдома — — — — — 48

Листування — — — — — 50

Датки на пресфонд, Замість квітів на могили,
Залізний фонд Пл. Видавництва — — — — — 59

Бюлетень ГПБ — — — — — I-XII

Ціна цього числа: 2.50 дол.

ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА

Появляється щомісяця. Річна передплата від 1 січня 1978 р.: Канада і США: \$10.00.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

HOTUYS MAGAZINE

2150 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1M8

ЮНАК

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Появляється щомісяця. Річна передплата в Канаді і США від 1 січня 1978 р.: \$10.00.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Mrs. Olha Kuzmowych, 221 Fire Island Ave., Babylon, N. Y. 11702, U.S.A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

YUNAK MAGAZINE

2150 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1M8

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Появляється вквартально. Річна передплата в Канаді і США: \$10.00.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

PLASTOVY SHLIACH

2150 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1M8